



T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK DALI

**EBEVEYNLERİN BİRLİKTE EBEVEYNLİKLERİ İLE
ÇOCUKLARININ DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ
OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Cansu KARADUMAN ŞERMET
0009-0005-6289-2387

BURSA – 2024



T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK DALI

**EBEVEYNLERİN BİRLİKTE EBEVEYNLİKLERİ İLE
ÇOCUKLARININ DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ
OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Cansu KARADUMAN ŞERMET
0009-0005-6289-2387

Danışman:
Prof. Dr. Figen AKÇA

BURSA - 2024

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Cansu KARADUMAN ŞERMET

../../..

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK ONAYI

“Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri İle Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Cansu KARADUMAN ŞERMET

Danışman

Prof. Dr. Figen AKÇA

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Nagihan OĞUZ DURAN



EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 01/08/2024

Tez Başlığı / Konusu:

Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarının İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi / Bu araştırmanın konusu ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 64 sayfalık kısmına ilişkin, 01/08/2024 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı benzerlik tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve bu Uygulama Esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir benzerlik içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Cansu Karaduman Şermet

Öğrenci No: 802233013

Anabilim Dalı: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Statüsü: ☐ Y.Lisans ☐ Doktora

Prof. Dr. Figen Akça
01/08/2024
Danışman
(Adı, Soyadı, Tarih)

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda numara ile kayıtlı Cansu Karaduman Şermet'in hazırladığı “Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri ile Çocukların Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 03/09/2024 günü 13:00-14:30 saatleri arası yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **başarılı** olduğuna **oybirliği** ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı

Prof. Dr. Figen AKÇA

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Filiz GÜLTEKİN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Osman SÖNER

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

ÖNSÖZ

Kimilerine göre bir bebeğin rahme düşmesi ile başlar ilişki, kimilerine göre ise daha da öncesinde, anne-baba olmaya karar verildiğinde... Ama bir gerçek var ki; çocuklar dünyaya gözlerini açtıkları andan itibaren, kendilerini daha önce görmedikleri, bilmedikleri, seçmedikleri ilişki örüntülerinin tam da ortasında bulurlar. Bu ilişki örüntülerini izlerler, gözlemlerler... İlk öğrenmelerini, ilk sosyal ortamları olan ailede edinirler. Ebeveynler, bu öğrenmelerde çocuklarına rehberlik ederler. Bu noktada, anne ve babanın bireysel tutumlarının yanında birbirleri olan ilişkilerinin de kritik öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

Ebeveynlerin, çocuklarını nasıl yetiştirmek istekleri konusundaki anlaşmaları ya da çatışmaları, birbirlerinin ebeveynlik çabalarını desteklemeleri ya da küçümsemeleri, ebeveynlik serüveninde birbirlerinin yüklerini ne derece hafiflettikleri ve bunları yaparken aile içi iletişimi nasıl yönettikleri kısacası ne düzeyde “birlikte ebeveynlik” sergiledikleri, çocuklara oldukça değerli gözlem verileri sunmaktadır. Çocuklar ebeveynlerinin birlikte ebeveynlik deneyimlerinden, bir başkası ile nasıl iletişim kurabileceklerini, bir süreci ortaklaşa nasıl yürütebileceklerini, olası anlaşmazlıkları ne şekilde çözebileceklerini öğrenebilirler. Tüm bu öğrenmelerin çocuğun duygusal ve psikolojik iyi oluşu ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple, bu çalışmada ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının duygusal ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Tez sürecim boyunca desteklerini benden esirgemeyen, öğrencisi olduğum için şanslı hissettiğim saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Figen AKÇA’ya teşekkür ederim.

Tez savunmamda bana zaman ayıran ve tezimin gelişmesine çok kıymetli katkılarda bulunan Doç. Dr. Filiz GÜLTEKİN’e ve Dr. Öğr. Üyesi Osman SÖNER’e teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimiz süresince birbirimize destek olup, güç verdiğimiz canım dostlarım ve meslektaşlarım olan Nihal YARDIMCI ve Mısra ÇİFTECİ’ye teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimi tamamlama noktasında en büyük destekçim olan, mesleki kariyerim konusunda beni daima yüreklendiren, her koşulda yanımda olduğunu bildiğim kıymetli eşim Efe Erman ŞERMET’e teşekkür ederim.

Son olarak, bu süreçte en büyük fedakârlığı yapıp anneleri ile geçirecekleri zamandan kimi zaman anlayışla feragat etmek zorunda kalan, ne olduğunu anlayamamasalar da anneleri için önemli olduğunu bildikleri için sürecimde bana güzel dilekleri ile motivasyon kaynağı olan canım yavrularım Deniz ve Doğa, en büyük teşekkürü size ederim.

Cansu Karaduman Şermet

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	Cansu KARADUMAN ŞERMET
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	X + 75
Mezuniyet Tarihi	
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Figen Akça

EBEVEYNLERİN BİRLİKTE EBEVEYNLİKLERİ İLE ÇOCUKLARININ DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Bursa ili Nilüfer ilçesinde eğitim görmekte olan 310 öğrenci (188 kız öğrenci, 122 erkek öğrenci) ile bu öğrencilerin ebeveynleri (235 anne, 75 baba) çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma değişkenlerini ölçmek için kullanılan ölçme araçları; öğrenciler için Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, ebeveynler için ise Birlikte Ebeveynlik Ölçeğidir. Analizler için SPSS 25 paketinden yararlanılarak; değişkenler arasındaki ilişki analizi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu, Çoklu Regresyon Analizi, değişkenlerin cinsiyete göre farklılaşma analizi için Bağımsız Gruplar t Testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği alt boyutlarının tamamı ile çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşları ile birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik desteği, birlikte ebeveynlik iş birliği ve aile içi ilişkilerin ortak yönetimi alt boyutları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken, birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin ebeveynliğinin küçümsenmesi alt boyutları arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Çoklu regresyon analizi sonucuna göre ise, birlikte ebeveynlik tüm alt boyutları ile birlikte çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşunu anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Bu sonuca göre, birlikte ebeveynlik, çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşu varyansının %12.7'sini açıklamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Birlikte Ebeveynlik, Çocuklarda Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş

ABSTRACT

Name and Surname	Cansu KARADUMAN ŞERMET
University	Bursa Uludag University
Institution	Institu of Education Sciences
Field	Department of Education Sciences
Branch	Guidance and Psychological Counseling
Degree Awarded	Master
Page Number	X + 75
Degree Date	
Supervisor	Prof. Dr. Figen Akça

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' CO-PARENTING AND THEIR CHILDREN'S EMOTIONAL AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

This study aimed to examine the relationship between primary school students' well-being levels and their parents' co-parenting. For this purpose, 310 students (188 girls, 122 boys) studying in the Nilüfer district of Bursa province and their parents (235 mothers, 75 fathers) were included in the study. Measurement tools used to measure research variables include the Stirling Children's Emotional and Psychological Well-Being Scale for the students and the Coparenting Scale for the parents. For the analyses, the SPSS 23 package was utilized: Pearson Product-Moment Correlation for relationship analysis between variables, Linear Regression Analysis, and Independent Sample t-test was used to analyze the differences in variables according to demographic data. According to the research results, a statistically significant relationship was found between all sub-dimensions of the Coparenting Scale and Children's Well-Being. While we found a moderate and positive significant relationship between Children's Well-Being and the sub-dimensions of Coparenting Agreement, Coparenting Support, Coparenting Collaboration, and Joint Management of Family Relationships, a moderate and negative significant relationship was found between the Coparenting Conflict and the Underestimation of Partner's Parenting subscales. According to the multiple regression results, it was seen that Coparenting sub-dimensions significantly predicted children's emotional and psychological well-being. According to this result, coparenting explains 12.7% of the variance in children's emotional and psychological well-being.

Keywords: Children's Emotional and Psychological Well-Being, Coparenting, Well-Being.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK ONAYI.....	ii
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU.....	iii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırma Soruları.....	6
1.3. Araştırmanın Amacı.....	7
1.4. Araştırmanın Önemi.....	7
1.5. Varsayımlar.....	8
1.6. Sınırlılıklar.....	8
1.7. Tanımlar.....	8

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Birlikte Ebeveynlik.....	10
2.1.1. Birlikte Ebeveynlik İle İlgili Kuram Ve Açıklamalar.....	11
2.2. İyi Oluş.....	15
2.2.1. İyi Oluş İle İlgili Kuram ve Açıklamalar.....	16
2.2.1.1. İyi Oluş İle İlgili Hedonik Yaklaşım.....	17
2.2.1.2. İyi Oluş İle İlgili Eudaimonik Yaklaşım.....	18
2.2.1.3. İyi Oluş İle İlgili Bütüncül Yaklaşım.....	20
2.3. İlgili Araştırmalar.....	21
2.3.1. Birlikte Ebeveynlik ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	21
2.3.2. Birlikte Ebeveynlik ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	24
2.3.3. İyi Oluş İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	28
2.3.4 İyi Oluş İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	31

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	33
3.2. Çalışma Grubu.....	33
3.3. Veri Toplama Araçları.....	35
3.3.1. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği.....	35
3.3.2. Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	35
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	36
3.4.1. Verilerin Toplanması.....	36
3.4.2. Verilerin Çözümlemesi.....	36

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Düzeyleri ile Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	39
4.1.1. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri ile Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşlarının Çocukların Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının İncelenmesi.....	39
4.1.2. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının İncelenmesi.....	40
4.2. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri ile Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	41
4.3. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşunu Yordayıp Yordamadığının İncelenmesi	42

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	44
5.2. Öneriler.....	51
KAYNAKÇA.....	54
EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	69
EK 2: BİRLİKTE EBEVEYNLIK ÖLÇEĞİ.....	70
EK 3:STİRLİNG ÇOCUKLAR İÇİN DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ.....	71
EK 4: ETİK KURUL İZNİ.....	72

EK 5: MEB İZNİ	.73
EK 6: VELİ ONAM FORMU	.74
ÖZ GEÇMİŞ	.74



TABLÖLAR LİSTESİ

<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
1. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	33
2. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	34
3. Ebeveynlerin Sosyoekonomik Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	34
4. Ölçek Puanlarına Ait, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri Tablosu.....	36
5. Tolerans ve VIF Değerleri Tablosu.....	38
6. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri Ve Çocukların Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Puanlarının Çocukların Cinsiyetine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını İncelemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları.....	39
7. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Ebeveynin Cinsiyetine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını İncelemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları.....	40
8. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri İle Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkileri İncelemek Amacıyla Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu Sonuçları.....	41
9. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Çocukların Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşu Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çoklu Regresyon Bulguları.....	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil

Sayfa

1. Tek çocuklu çekirdek ailede birlikte ebeveynlik.....	12
---	----



1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, önemine, amaçlarına, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve araştırmada sık kullanılan tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Aile, toplumun temel taşı, en küçük birimi olarak nitelendirilmektedir. Toplumun temelini oluşturan aile, aynı zamanda çocukların sağlıklı gelişimleri ve mutlulukları için ihtiyaçlarını karşıladıkları ilk ve en doğal ortamdır (Nazlı, 2020). Çocuklar, ilk sosyal ortamları olan ailede sosyalleşmeyi ve kültür edinmeyi ebeveynlerinin rehberliği ile öğrenirler (Kağıtçıbaşı, 2007). Ebeveynlerin çocukları ile ilişkisi, çocukların kişilik gelişimini şekillendirmektedir (Öngider, 2013). Böylelikle, çocukların ebeveynleri ile kurdukları ilişki örüntülerinin, ileride diğer insanlar ile kuracakları ilişkilerde de belirleyici olacağı bilinmektedir (Senemoğlu, 2009). Bu yönü ile aile, hem birbirini etkileyen hem de birbirinden etkilenen sistemlerden oluşmaktadır (Minuchin, 1974). Bu bağlamda, aile içindeki etkileşimlerin, bireyin yaşam boyu geliştireceği sosyal, duygusal ve bilişsel süreçlerin temelini oluşturduğu, bu sürecin çeşitli psikososyal kuramlar tarafından da desteklendiği söylenebilir.

Çocukların sağlıklı gelişiminde ebeveynlerin etkisini ele alan birçok farklı kuram bulunmaktadır. Ekolojik Sistemler Kuramı'nda Bronfenbrenner (1989), çocuğun gelişimini iç içe geçmiş ve birbiri ile etkileşim halinde olan beş çevresel sistem bağlamında inceler. Bu sistemler en yakından en uzağa olmak üzere; mikrosistem, mezosistem, ekosistem, makrosistem ve kronosistemdir. Bu sistemler, o an gelişen yüz yüze etkileşimlerden, genel kültürel inançlara kadar genişleyebilen bir yelpazeye sahiptir. Tüm bu sistemlerin birbiri ile etkileşimi çocuğun gelişimini etkilemektedir. Bu kuramda, çocuğa en yakın sistem olan mikrosistem; çocuğun evde ailesi ile olan ilişkileri ya da okulda öğretmeni ve arkadaşları ile olan ilişkileri gibi yakın ve yüz yüze etkileşimlerini kapsamaktadır. Bu mikrosistemler çocuğun gelişimini olumlu etkileyebildiği gibi olumsuz da etkileyebilmektedir (Eslek ve Irmak, 2018). Mikrosistemlerin birbirleri ile olan etkileşimi ise mezosistem olarak adlandırılmaktadır. Bu etkileşim sayesinde, yalnızca ebeveynlerin bireysel olarak çocuk ile ilişkisi değil, ebeveynlerin birbiriyle olan ilişkisinin de çocuğa yansması incelenabilmektedir (Bradford ve Hawkins, 2006).

Çocuk gelişimi üzerinde ailenin rolünü araştıran çalışmaların birçoğu, çocukların gelişimlerini ebeveyn-çocuk, özellikle de anne-çocuk arasındaki ikili ilişki üzerinden ele almaktadır. Erken dönem anne-çocuk etkileşiminin çocukların yaşam boyu gelişimlerini önemli ölçüde etkilediğini ortaya koyan çok sayıda çalışma göz önüne alındığında, ebeveyn-çocuk

arasındaki ikili ilişkinin önemi yadsınmamaktadır (Thompson, 1994). Fakat modern dünyada annelerin çalışma hayatında daha çok yer alması, eşlerin ev içerisinde daha eşitlikçi roller üstlenmesine sebep olmuştur. Kadınlar evin geçimi ile ilgili sorumlulukları erkekler ile paylaşıırken, erkekler de ev ve çocuklar ile ilgili sorumlulukları kadınlarla paylaşmaya başlamıştır (Bayer, 2013). Bu değişim ile birlikte, çocuklar ev ortamında yalnızca anne ile değil, baba, bakıcı, büyükanne gibi ikinci bakım verenler ile de etkili ve önemli etkileşimler kurmaya başlamıştır (McHale, 2007). Dolayısıyla, çocuk gelişimini yalnızca anne-çocuk arasındaki ikili etkileşim üzerinden ele alan yaklaşımlar, ailenin çocuk gelişimi üzerindeki etkisini açıklama noktasında yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu sebeple, 1970 ve 1980’li yıllarda, çocuk gelişimi üzerine yapılan çalışmaların kapsamı genişlemiş, baba-çocuk ilişkisi de çalışmalara dâhil edilerek aile etkileşimleri daha kapsamlı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır (Lamb, 1976).

Ailenin geçirdiği dönüşüm, çocuk gelişiminin daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasını gerektirmiştir. Bu noktada, Minuchin’in (1974) Yapısal Aile Teorisi, aileyi bireyler ve onların ikili ilişkilerinin ötesinde, birçok farklı ilişki örüntüsünün karşılıklı etkileşiminin bir bütünü olarak tanımlamış ve araştırmacılara aileyi dolayısıyla ailenin çocuk üzerindeki etkisini daha sistematik bir şekilde ele alma olanağı sunmuştur.

Aileyi bir sistem olarak ele alan ve bu sistemlerin karşılıklı olarak birbirlerini ve dolayısıyla bireyi etkilediğini söyleyen yapısal aile sistemleri yaklaşımına göre, aileler alt sistemlerden oluşmaktadır (Minuchin, 1981). Her bir birey kendisi bir alt sistem olmak ile birlikte, çekirdek ailelerde eş, ebeveyn ve kardeş alt sistemleri bulunmaktadır. Eş alt sisteminde eşler birbirleri ile karı-koca olarak iletişim kurar, birbirlerinin rollerini tamamlar ve ihtiyaçlarını karşılarlar. Eş alt sisteminin güçlü olması ailenin devamlılığı açısından önemlidir (Goldenberg ve Goldenberg, 1996). Aileye bir çocuğun dâhil olması ile birlikte ebeveyn alt sistemi aktif olmaktadır. Ebeveyn alt sistemi, eş alt sisteminden bağımsız olarak anne-çocuk, baba-çocuk arasındaki etkileşimi ele almaktadır. Ebeveyn sisteminin sağlıklı şekilde işlediği ailelerde çocuklarda benlik algısı ve sosyal beceriler olumlu olarak gelişmektedir. Aynı zamanda, çocukların ebeveynleri ile kurdukları ilişkiler, ileride otorite figürü ile kuracakları ilişkilerde de rehberlik etmektedir (Nazlı, 2020).

Hem eş alt sistemi hem de ebeveyn alt sistemi, bireyler arasındaki ikili etkileşimleri ele almaktadır. Patricia Munichin (1985), gelişim psikolojisini aile sistemleri bakış açısıyla ele almış ve çocukların aile içindeki gelişimini anlamak için yalnızca ikili ilişkilere odaklanmanın yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Aile içindeki anne-çocuk, baba-çocuk ya da anne-baba ilişkisine odaklanmanın ötesinde anne-baba-çocuğu kapsayan üç yönlü bir iletişimin daha gerçekçi bir bakış açısı sunacağını belirtmiştir. Yapısal aile sisteminde yer alan ve anne-baba-

çocuk arasındaki üç yönlü etkileşimi vurgulayan alt sistem, bu çalışmanın da bağımsız değişkeni olan *Birlikte Ebeveynlik'tir*. “Birlikte Ebeveynlik (Coparenting)” kavramı, S. Minuchin’in yazılarında terim olarak kullanılmamış olmak ile birlikte, bir alt sistem olarak ele alınarak işlenmiştir. P. Minuchin’in (1985) yapısal aile sistemleri teorisini gelişim psikolojisi odağına oturtması ile birlikte McHale’in (1995), *Birlikte Ebeveynlik* terimini ilk kez kavramsallaştırdığı görülmektedir. McHale (1995) birlikte ebeveynliği, Minuchin’in (1974) teorisinin merkezinde yer alan ve eşlerin liderliği paylaştıkları, ortak rollerde birbirlerini destekledikleri bir kavram olarak tanımlamıştır. Birlikte ebeveynlik, eşlerin çocuk yetiştirme sürecindeki karşılıklı desteğini, anne-baba-çocuk etkileşimi sırasındaki sözlü ve sözsüz iletişimi, çocuk yetiştirme ile ilgili ortak hedef ve tutumda olma halini içermektedir (Cowan ve McHale, 1996).

Birlikte ebeveynlik, diğer alt sistemler gibi yapısal aile teorisinin bir alt sistemi olarak ele alınmıştır. Fakat aile sisteminde yer alan eş ve ebeveyn alt sisteminden farklılıkları bulunmaktadır (McHale ve Irace, 2011). Bu alt sistem, diğer iki sistemden farklı olarak, ebeveynlerin yalnızca çocuk yetiştirme süreçlerindeki iletişimlere vurgu yapan bir sistemdir ve eşler arasındaki duygusal, ekonomik, cinsel, yasal ilişkiler ya da ebeveynlerin bireysel olarak çocukları ile olan ilişkilerini ele almamaktadır (S. Minuchin, 1974). Birlikte ebeveynlik, birçok farklı kuramcı tarafından farklı alt boyutlar ile ele alınmıştır. Mchale (1995) birlikte ebeveynliği, ebeveynlik tutarsızlığı, düşmanca-rekabetçi birlikte ebeveynlik ve uyumlu birlikte ebeveynlik olarak üç boyutta ele alırken, Margolin ve diğerleri (2001); işbirliği, çatışma ve üçgenleşmeye vurgu yapmışlardır. Feinberg (2003) ise; anlaşma/anlaşmazlık, iş bölümü, ebeveyn rolünü destekleme-küçümseme ve aile etkileşimlerinin ortak yönetimi olmak üzere dört alt boyut ortaya sürmüştür.

Yapısal aile sistemleri yaklaşımında, sağlıklı ve uyumlu aile sistemlerinde hiyerarşik bir düzen bulunmaktadır (McHale ve Irace, 2011). Tüm alt sistemlerin birbirleri ile etkileşim halinde olduğu bu düzende, alt sistemler arasındaki sınırların geçirgenliği, etkileşim düzeyini belirlemektedir. Sınırların net ve geçirgenliğin az olması, aile sistemin sağlıklı şekilde işleyebilmesi için olmazsa olmazdır. Böylelikle herhangi bir alt sistemde yaşanan olumsuz deneyimin, farklı bir alt sistemi de olumsuz etkilemesinin önüne geçilebilmektedir. Örneğin; eş alt sisteminde yaşanan bir problemin, birlikte ebeveynlik alt sistemini etkilememesi gibi... Bu sebeptendir ki, birlikte ebeveynlik ile ilgili ilk çalışmalar boşanmış aileler ile başlamaktadır (Gürmen, 2009). Boşanmış ailelerde işlevselliğini yitirmiş eş alt sistemi olmasına karşın, aktifliğini koruyan ebeveynlik alt sistemleri ve çocuk ile ilgili ortak kararları içeren birlikte ebeveynlik alt sistemi bulunmaktadır. Sınırların net olmadığı aile sistemlerinde, bozulan eş alt

sistemindeki problemler, ebeveynlik ve birlikte ebeveynlik alt sistemini de olumsuz etkileyecektir. Bu durum, Minuchin'ın (1974) "üçgenleşme" olarak adlandırdığı yapıya sebep olacaktır. Sınırların açık ve net olduğu sistemlerde ise, her ne kadar eş alt sisteminde problemler yaşansa da bu problemler birlikte ebeveynlik alt sistemine yansımayacaktır (Feinberg, 2003; Rodgers ve Conrad, 1986). Özetlemek gerekir ise, alt sistemler arasında uygun sınırların bulunduğu aile sistemlerinde çocukların ve ebeveynlerin iyi oluşu ile ikili ilişkiler olumlu şekilde etkilenirken (Gürmen, 2019), bu sınırların bulunmadığı aile sistemlerinde çocuklarda semptomatik davranışlar ortaya çıkmakta ve çocukların psikolojik uyumu olumsuz etkilenebilmektedir. (Amato ve Afifi, 2006; McHale ve Irace, 2011).

Çalışmanın bağımlı değişkeni olan *İyi Oluş*, kuramsal temelleri felsefeye dayanan bir terimdir. Kelime anlamı olarak "mutlu, huzurlu, sağlıklı olma" anlamına gelen iyi oluş (Deci ve Ryan, 2008), iki temel bakış açısına göre, iki farklı şekilde ele alınmaktadır. Hedonik yaklaşıma göre, "özel iyi oluş" olarak ele alınan kavram, bireyin yaşam doyumu, hayattaki mutluluk düzeyi olarak tanımlanmaktayken; Eudaimonik yaklaşıma göre, "psikolojik iyi oluş olarak" ele alınan kavram, hayatın anlamına ve kendini gerçekleştirilmeye vurgu yapmaktadır (Diener, 2000). Bütüncül bakış açısı ile ele alındığında ise iyi oluş; bireyin kendini geliştirme potansiyeline sahip olduğu, üretken ve verimli bir şekilde çalışabildiği, yaşamın normal stresleri ile başa çıkabildiği bir ruh halidir (DSÖ, 2022). Ryff'nin (1989) ruh sağlığı, klinik, gelişim ve varoluşçu psikoloji kuramlarından yararlanarak oluşturduğu modeline göre iyi oluş; kendini kabul, özerklik, diğerleri ile olumlu ilişkiler, çevresel kontrol, kişisel gelişim ve yaşam amaçları olmak üzere altı alt boyut ile ele alınmıştır.

Mevcut araştırmada, birlikte ebeveynlik ve iyi oluş arasındaki ilişki ele alınacaktır. Çocukların dünyaya geldikleri ilk sosyal ortamları olan ailede, çocuklar gerek bilişsel gerekse sosyal birçok beceriyi ebeveynlerini gözlemleyerek ve model alarak edinirler. Ebeveynleri ile kurdukları ilk ilişkiler hayatlarının devamında geliştirecekleri ilişkilerde referans görevi görmektedir. Bu noktada, anne ve babalarının çocuk yetiştirme konusundaki anlaşmalarının, çatışmalarının, birbirleri ile işbirliği halinde olmalarının ya da birbirlerinin ebeveynliklerini küçümsemelerinin ve bu durumları çocuklarına ne düzeyde yansıttıklarının, çocukların iyi oluşları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Olumlu birlikte ebeveynlik deneyimleyen çocukların, anne ve babalarından anlaşma, işbirliği ve desteği modelleyerek çevreleri ile daha olumlu ilişkiler kuracakları, yüksek çevresel kontrol, kendini kabul ve özerkliğe sahip olabilecekleri öngörülmektedir.

Çocuklar yaşamlarının ilk yıllarında içerisinde bulundukları mikrosistemde, aile üyelerinin bireysel tutum ve davranışlarını, birbirleri ile ilişki örüntülerini, problem çözme yaklaşımlarını

gözlemlerler. Sonrasında okul hayatı ile birlikte yeni tutum ve beceriler edinir, makrosistem içerisinde bu erken öğrenmelerini karşılaştırır ve kendileri için bir yapı inşa etmeye başlarlar.

Aile sistemi içerisinde bulundukları alt sistemlerdeki etkileşimleri de aynı şekilde gelişimlerine yön vermeye devam etmektedir. Bu noktada hem çocuğun iyi oluşu hem de ailenin genel iyi oluşu için en önemli alt sistemin eşler arasındaki iletişim yani birlikte ebeveynlik olduğu ortaya konmuştur. Birlikte ebeveynlik işbirliğinin yüksek olduğu ailelerde çocukların psikolojik uyumunun, özgüveninin, sosyal becerilerinin ve arkadaş ilişkilerinin yüksek olduğu bulunurken (Forehand ve Jones, 2003; Lam vd., 2018; Macie ve Stolberg, 2003; Teubert ve Pinquart, 2010); birlikte ebeveynlik çatışmasının ve üçgenleşmenin yüksek olduğu ailelerde, çocukların daha yüksek düzeyde anksiyete bildirdiği, sıklıkla agresif ve antisosyal davranış sergilediği, bunun yanında bu aile ortamında yetişen çocuklarda daha yüksek düzeyde hiperaktivite ve karşı gelme bozuklukları, depresif belirtiler, içselleştirme ve yansıtma problemleri gözlemlendiği ortaya konmuştur (Fagan ve Palkovitz, 2011; Feinberg vd., 2007; Jacobvitz vd., 2004; Kolak ve Volling, 2013; McConnel ve Kerig, 2002; McHale ve Rasmussen, 1998; Lamela vd., 2016; Schoppe-Sullivan vd., 2009; Schoppe vd., 2001, Teubert ve Pinquart, 2010; Umemura vd., 2015).

Ayrıca alan yazın incelendiğinde, ebeveyn yaklaşımlarının çocuklar üzerindeki etkisini ele alan çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Ebevenylerin stres durumları (Aladağ, 2023), anne-ergen ve baba-ergen ilişkisi (Amato, 2014), aile içi iletişim stilleri (Eryavuz, 2022), algılanan ebeveyn stili ve sosyal destek (Lavasani vd., 2018), anne tutumu (Özdemir, 2021), anne baba tutumu ve bilinçli farkındalık (Tohumcu, 2022) ve algılanan ebeveyn tutumu (Yetkin Tekin, 2019) gibi değişkenlerin çocuklarda iyi oluş ile ilişkileri araştırılmış ve anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Fakat birlikte ebeveynliği çocuklar ile ilgili değişkenler ile birlikte ele alan yeteri kadar çalışma bulunmamaktadır. Var olan çalışmalarda birlikte ebeveynlik; sosyal duygusal yeterlilik (Yağlı, 2021), ebeveynlerin öz şefkati ve çocuklarda duygu düzenleme (Yalçıntaş, 2023), ego sağlamlıkları ve duygu düzenleme (Kapucuoğlu, 2023) gibi değişkenler ile ele alınmıştır. Mevcut çalışmalar gerek bireysel gerekse birlikte ebeveynliğin çocukların sağlıklı gelişimleri ve ruh sağlıkları ile ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, yapısal aile sistemi perspektifindeki tüm alt sistemlerin hem birbirlerini hem de bireyi etkilediği görüşü ile uyumludur. Dolayısıyla, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki anlaşma ya da çatışmalarının, birbirlerini destekleme ya da küçümsemelerinin ve bu durumları aile içi iletişime yansıtma düzeylerinin, bu alt sistemin dolaylı üyesi olan çocuk ile de ilişkili olacağı düşünülmektedir. Öte yandan, sosyal öğrenme modeli ile ele alındığında da, ebeveynleri tarafından olumlu birlikte ebeveynlik modelleyen çocuklar, bunu kendi ilişkilerine de olumlu

şekilde yansıtırken, olumsuz birlikte ebeveynlik deneyimleyen çocuklarda tersi olabileceği düşünülmektedir. Birlikte ebeveynliğin, çocuklar ile ilgili farklı değişkenler ile ele alınması, aile sistemini bir bütün olarak ele almamızı ve çocukların sağlıklı gelişiminde ailenin etkisini daha derinden anlayarak müdahale programlarını hayata geçirmemize olanak sağlayacaktır.

Yapılan çalışmaların birlikte ebeveynliğin çocukların ruhsal sağlıkları ve gelişimleri üzerinde son derece önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymasına rağmen, yerli alan yazında birlikte ebeveynlik ile çocuklarda iyi oluşu ele alan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. İyi oluş, kendini olduğu gibi kabul etme, başkaları ile olumlu ilişkiler kurma, hayat ile ilgili olumlu bir bakış açısı ve amaçlara sahip olma, kendini geliştirme çabası içinde olma gibi alt boyutlar ile ele alındığında çocukluk çağında geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü Dünya Sağlık Örgütü'ne (2022) göre, çocukluk dönemi ruh sağlığı açısından kritik önem taşımaktadır ve bu dönemde alınmayan önlemler ya da ihmal edilen müdahaleler yaşam boyu devam edebilecek olan ruhsal bozukluklara neden olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2022 yılında yayınladığı ruhsal sağlık raporuna göre 5-9 yaş arasındaki çocukların %8'i, 10- 19 yaş arasındaki ergenlerin ise %14'ü herhangi bir ruhsal probleme sahiptir. Ayrıca aynı raporda, yetişkinlikte görülen ruhsal problemlerin %50'sinin 14 yaşından daha önce ortaya çıktığı belirtilmiştir. Kılıç ve diğerlerinin (1998) gerçekleştirdiği "Türkiye Ruh Sağlığı Profili"ne göre çocukluk çağı ruhsal bozukluklarının ülkemizde görülme sıklığı %10.9'dur. Ercan ve diğerleri tarafından 2019 yılında yapılan kapsamlı araştırma sonucunda ise, çocukluk ve ergenlik çağında herhangi bir ruhsal bozukluğa sahip olma yaygınlığının %37.6 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, hem yurtdışı bulgularından hem de daha önce yurt içinde yapılan benzer çalışmalardan yüksek bir yüzde ortaya koymuştur (Ercan vd., 2019). Yapılan çalışmalar ülkemizde çocukluk çağı ruhsal problemlerinin artış eğiliminde olduğunu göstermektedir (Bilkay vd., 2023). Çocukluk çağında ortaya çıkan ruhsal bozukluklar beraberinde akademik, ilişkisel ve gelişimsel problemleri de getirerek bireyin kendini gerçekleştirmesini engelleyebilmektedir. Bu noktada, kritik dönem olan çocukluk çağında çocukların iyi oluşlarının arttırılmasının, bireyi güçlendirerek olası ruh sağlığı problemlerinin ortaya çıkmasında koruyucu bir görev üstelenebileceği düşünülmektedir.

Hem yerli hem de yabancı alan yazın incelendiğinde; birlikte ebeveynlik ile çocukların iyi oluşunun ilişkili olabileceği düşüncesi oluşmuştur. Bu sebeple mevcut çalışmada, bu ilişki ele alınarak alan yazındaki bir eksikliğin doldurulması beklenmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

Bu çalışma ile cevap aranacak araştırma sorularına aşağıda yer verilmiştir:

1. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlik puanları ve çocukların iyi oluş puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
 - 1.1. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlik puanları ve çocukların iyi oluş puanları çocukların cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
 - 1.2. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlik düzeyleri ebeveynin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlik puanları ile çocuklarının iyi oluş puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri çocuklarının iyi oluşunu yordamakta mıdır?

1.3. Amaç

Bu çalışmanın amacı ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve birlikte ebeveynliğin çocukların iyi oluşunu yordayıp yordamadığını tespit etmektir. Buna ek olarak, birlikte ebeveynlik ve çocukların iyi oluşlarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi de amaçlanmaktadır.

1.4. Önem

Alan yazın incelendiğinde bireysel olarak ebeveyn tutumlarının ya da yaklaşımlarının çocukların iyi oluşları ile ilişkisini ele alan çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Fakat birlikte ebeveynlik görece yeni bir araştırma alanı olması nedeniyle ulaşılan çalışma sayısı yeterli değildir ve birlikte ebeveynlik ile iyi oluş değişkenlerinin birlikte çalışıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Buna ek olarak gerçekleştirilen çalışmaların daha çok içselleştirme-dışsallaştırma problemleri, uyum problemleri, depresif belirtiler, antisosyal davranışlar gibi var olan problemi ortaya koymaya yönelik olduğu fark edilmiştir (Er, 2023; Fagan ve Palkovitz, 2011; Feinberg vd., 2007; Jacobvitz vd., 2004; Kolak ve Volling, 2013; McConnel ve Kerig, 2002; McHale ve Rasmussen, 1998; Karataş, 2019; Lamela vd., 2016; Schoppe-Sullivan vd., 2009; Schoppe vd., 2001, Teubert ve Pinquart, 2010; Umemura vd., 2015;). Bu çalışma, konuyu pozitif psikoloji bakış açısı ile ele alması açısından önemlidir. Elde edilecek bulgular ile ebeveynler için birlikte ebeveynlik eğitim programları geliştirilebileceği böylelikle çocukların iyi oluşlarının artırılmasına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Çocukların iyi oluşlarının artması ile birlikte benlik algısı ve umut düzeyi (Kocaayan, 2021), okul ortamındaki iyi oluş (Karan, 2019), arkadaşlık kurma becerisi (Erol, 2022), akademik başarı (Rouse ve Fantuzzo, 2009) gibi hem kişisel hem de kişilerarası pek çok alanda da artış beklenmektedir. Böylelikle, çocukların tam potansiyellerini kullanarak, kendilerini geliştirmelerine de olanak sağlanmış olacaktır.

Buna ek olarak hem birlikte ebeveynlik hem de iyi oluş ile ilgili çalışmalar incelendiğinde çalışmaların büyük bir kısmının ya okul öncesi yaş grubu ya da lise ve üzeri yaş grubuyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Mevcut çalışmanın örneklem grubu olan ilkököl çağı çocukları ile yapılan yeterli sayıda çalışmaya ulaşamamıştır. İlkoköl dönemi, çocuğun aile ortamından çıkıp, dış dünyayla daha iç içe olmaya başladığı bir dönemdir. Dolayısıyla, çocuklar aile ortamında model aldığı ilişki örüntülerini yaşamına uyarlamaya çalışacaktır. Aynı zamanda, ilkököl dönemi benlik kavramının geliştiğı bir dönemdir. Bu dönemde çocukların kendilerini oldukları gibi kabul etmeleri, özerk bir birey olarak çevreleri ile olumlu etkileşimler halinde olmaları, hayata dair olumlu inanç ve amaçlar içinde olmaları, yani iyi oluşlarının yüksek olması benlik gelişimleri açısından da önem teşkil etmektedir. Ayrıca, yapılan çalışmalar incelendiğinde okul öncesi yaş grubu ile yürütölen çalışmalarda çocukların iyi oluşları ile ilgili verilerin dolaylı olarak anne-babalarından ya da öğretmenlerinden ele edildiğı görölmüştür. Lise ve üzeri yaş grubu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ise, ebeveynler ile ilgili toplanan verilerin ise ergenler tarafından “algılanan” veriler olduğı görölmüştür. Mevcut çalışmada ise, çocukların iyi oluşlarını ölçen ölçek birincil veri kaynağı olan öğrenciler tarafından, birlikte ebeveynliğı ölçen ölçme aracı ise yine birincil kaynak olan ebeveynler tarafından doldurulmuştur. Bu yönü ile de çalışmanın önemli olduğı düşünölmektedir.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin ve ebeveynlerinin ölçme araçlarındaki soruları içtenlikle ve doğru bir şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

Öğrencilerin ve ebeveynlerin, araştırma sürecine gönüllü olarak katıldıkları ve cevaplarını herhangi bir dış etki veya baskı altında kalmadan verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, katılımcıların demografik özelliklerinden bağımsız olarak, tüm gruplar için eşit düzeyde uygulanabilir ve anlaşılır olduğı varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma Bursa ili Nilüfer ilçesinde eğitim gören 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ve ebeveynleri ile sınırlıdır. Veri toplama araçları olarak kullanılan anketler, katılımcıların öznel beyanlarına dayandığı için, yanıtların doğruluğı katılımcıların samimiyetine ve algısına bağılıdır. Bu durum, sonuçların nesnelliğini sınırlandırabilir.

1.7. Tanımlar

Birlikte Ebeveynlik: Ebeveynlerin ya da ebeveyn figürlerinin, ebeveyn rolünde birbirleriyle nasıl ilişki kurduğunu ifade eden kavramsal bir terimdir (Feinberg, 2003).

İyi Oluş: Bireylerin olumlu duygularının olumsuz duygulardan daha yoğun olması ve hayattan daha çok zevk almalarıdır (Diener, 1984).

Öznel İyi Oluş: Kişinin yaşamı ile ilgili bilişsel ve duygusal bir değerlendirmede bulunması ve bu öznel değerlendirme sonrasında yaşamından aldığı doyumunu ifade etmesi anlamına gelmektedir (Myers & Deiner 1995; Ryan & Deci, 2001; Keyes vd.; 2002).

Psikolojik İyi Oluş: Doyum ve zevkin birleşimi olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda iyi oluş, yalnızca hoşnut olunmayan duygulanım ve olayların yokluğuyla değil aynı zamanda pozitif duyguların, hazzın, hayatın anlam ve amacının varlığı ile de karakterize edilmiştir (Seligman, 2002).



2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde birlikte ebeveynlik ve iyi oluş değişkenleri ile ilgili kavramsal çerçeve ile yurt içi ve yurt dışında yapılan ilgili araştırmalara yer verilecektir.

2.1. Birlikte Ebeveynlik

İngilizce’de “coparenting” olarak kullanılan kavramın Türkçe’ye “birlikte ebeveynlik” olarak çevrildiği görülmektedir. (Erdemir Aşıkoğlu, 2022; Özdemir ve Sağkal, 2020). Aynı zamanda yerli alan yazında bu kavramın “ortak ebeveynlik” olarak da kullanıldığı çalışmalar bulunmaktadır (Büyükbayrak, 2019; Çetin, 2020; Gürmen, 2019; Karataş, 2019; Örnek Topçu, 2022; Salman-Engin, 2014; Ünverdi, 2020).

Birlikte ebeveynlik ebeveynlerin ya da ebeveyn figürlerinin, ebeveyn rolünde birbirleriyle nasıl ilişki kurduğunu ifade eden kavramsal bir terimdir. Birlikte ebeveynlik ile ele alınan, ebeveynlerin yalnızca çocuk yetiştirme konusundaki etkileşimleridir. Bu etkileşim eşler arasındaki romantik, ekonomik, cinsel ya da yasal paylaşımları kapsamamaktadır (Feinberg, 2003).

Bir başka tanım ise birlikte ebeveynlik, bir çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu en az iki ebeveynin, yalnızca çocuk yetiştirme konusundaki etkileşimlerini kapsamaktadır (Egeren ve Hawkins, 2004; Sobolewski ve King, 2005). Birlikte ebeveynlik ile vurgulanmak istenen çocuk yetiştirme konusunda ebeveynlere düşen yetki ve sorumlulukların eşit bir şekilde paylaşılması değildir, bu durum kültürel ve sosyal bağlamlara göre değişiklikler gösterebilmektedir (Feinberg, 2003). Birlikte ebeveynlik ile beklenen, bakım verenlerin yetki ve sorumluluklar üzerinde konuşmuş ve bir fikir birliği sağlanmış olmasıdır (Egeren ve Hawkins, 2004). Ayrıca birlikte ebeveynlik, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki sorumluluklarının paylaşılmasının yanında bu süreci sürdürürken birbirlerinin çabalarının takdir edilmesi ya da küçümsenmesi ile de ilişkilidir (Margolin vd., 2001).

Birlikte ebeveynlik olarak adlandırıldığında her ne kadar akla geleneksel, heteroseksüel iki ebeveynli aile yapısı gelse de (Feinberg, 2002), çocuğun bakımından sorumlu herhangi iki yetişkinin (evli/boşanmış/hiç evlenmemiş/ büyükanne-anne gibi) çocuk yetiştirme konusundaki etkileşimi için de birlikte ebeveynlik terimi kullanılmaktadır (Marsanic ve Kusmic, 2013; Mchale ve Irace, 2011).

Özetle, birlikte ebeveynlik çocuk yetiştirme sürecinde rol alan en az iki yetişkinin, bu süreç ile ilgili ortak bir anlayış benimseyip, bu anlayış çerçevesinde ilerlemesini ve bunu yaparken de birbirlerinin çabalarını takdir etmesini kapsayan bir ilişki hali olarak tanımlanabilir.

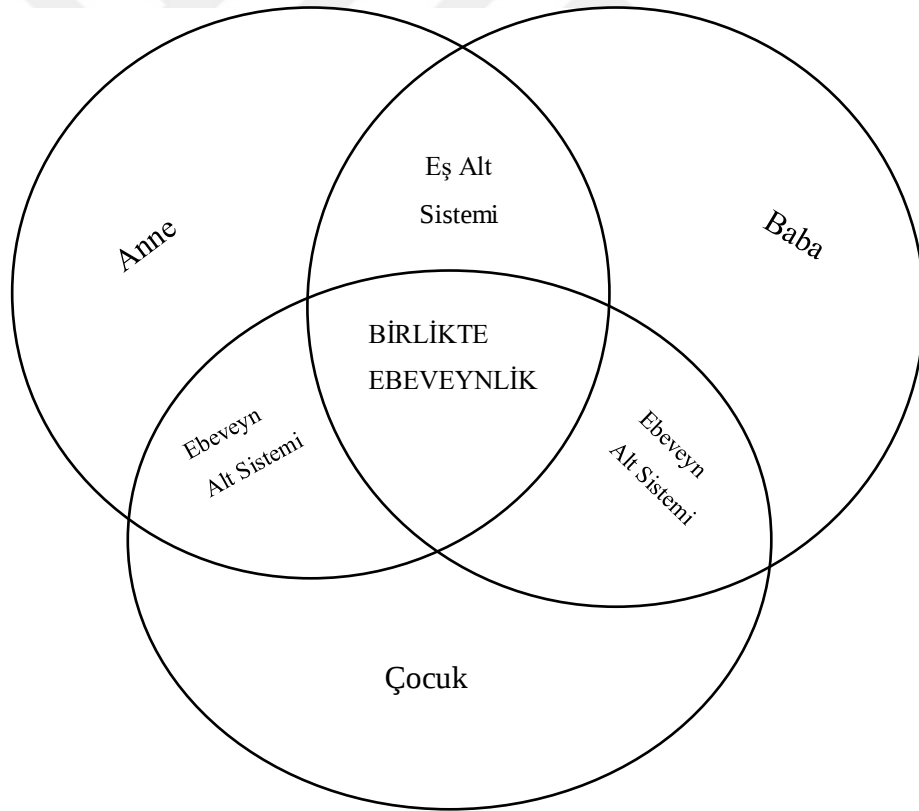
2.1.1. Birlikte Ebeveynlik İle İlgili Kuram ve Açıklamalar: Birlikte ebeveynlik ile ilgili alan yazın incelendiğinde, her ne kadar Salvador Minuchin tarafından “birlikte ebeveynlik (coparenting)” tanımı hiç kullanılmamış olsa da bu kavramın temellerinin Minuchin’in (1974) yapısal aile teorisine dayandığı görülmektedir. Munichin’in (1974) yapısal aile kuramına göre aileyi oluşturan bireyler ve bu bireylerin birbirleri ile iletişim ve etkileşimi aile sistemini oluşturmaktadır. Bu kurama göre aile; içinde barındırdığı (eş, ebeveyn, kardeş gibi) farklı alt sistemler ve bu sistemlerin etkileşiminden oluşan bir bütündür (Gladding, 2015).

Eş, ebeveyn, kardeş alt sistemine ek olarak, o dönemlerde “birlikte ebeveynlik” olarak anılmasa da şimdilerde birlikte ebeveynlik olarak ele alınan bir alt sistem daha tanımlanmış ve Minuchin (1974) tarafından şu şekilde açıklamıştır: “Bu alt sistem eş ve ebeveyn alt sisteminden farklı olarak yalnızca ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerindeki iletişimlere vurgu yapan ve eşler arasındaki duygusal, ekonomik, cinsel, yasal ilişkiler ya da ebeveynlerin bireysel olarak çocukları ile olan ilişkilerini ele almayan bir sistemdir.” Bu tanımla ele alınan alt sistem, diğer alt sistemlerin aksine ikili etkileşimlerin ötesinde anne-baba-çocuk etkileşimine odaklanan üç yönlü bir yapıya sahiptir. Sistem bu yönü ile Patricia Munichin (1985)’in dikkati çekmiştir ve P. Munichin, yapısal aile teorisini gelişim psikolojisinin odağına taşımak istemiştir. P. Munichin’e (1985) göre, aile sistemindeki ikili ilişkilere odaklanmak, çocuğun gerçekliğini bir bütün olarak anlama noktasında yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla, çocuğun aile içindeki gelişimini anlamak için, ikili etkileşimlerin ötesinde anne-baba-çocuk arasındaki üçlü iletişime odaklanılmalıdır. Çocuk gelişiminin anne-çocuk ilişkisinin ötesinde çok yönlü bir ilişki sistemi içerisinde ele alınması gerektiğini savunan bu görüş, çocuk sosyalleşmesi araştırmalarında bir dönüm noktasıydı (McHale ve Lindalh, 2011). Yaklaşık yüz yıldır çocuğun aile içerisindeki gelişimini ele alan çalışmalar Freud’un psikodinamik yaklaşımı ya da bağlanma kuramlarına dayandırılmıştır. Böylelikle çocuk-anne ilişkisi gelecekteki tüm ilişkilerin referansı olarak görülmüştür. P. Munichin’in (1985) anne-çocuk ikili ilişkisinin çocuğun gelişimini açıklama noktasında yetersiz kaldığını ortaya koymasından sonra, odağın ikili ilişki sistemlerinden, üçlü ilişki sistemlerine yönlendirilmesi ve çocuğun aile içerisindeki yetiştirme sürecinin yeniden kavramsallaştırılması gerekliliği doğmuştur (McHale ve Lindalh, 2011). Çocuğun, birden fazla ebeveyn figürünün ve bu figürlerin birbirleri ile etkileşimlerinin olduğu bir aile sistemi içerisinde yetiştiği ve sosyalleştiği fikri, modern birlikte ebeveynlik teorisi ve araştırmalarının temelini oluşturmaktadır (McHale ve Lindalh, 2011).

1980 ve 1990’larda boşanmalar ile ilgili araştırmaların artması ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde birbirleri ile olan etkileşimlerinin çocuğu da etkilediği fikri birlikte ebeveynlik kavramının boşanmış aileler ile çalışılmaya başlanmasına neden olmuştur (Gürmen,

2009). O dönemlerde yapılan araştırmalar, boşanmalar sonrasında hem çocuğun hem de ailenin iyi oluşunu etkileyen en önemli faktörün ebeveynler arasındaki ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Amato ve Keith, 1991; Camara ve Resnick, 1989; Maccoby, Depner ve Mnookin, 1990). Bu durum da birlikte ebeveynlik öncelikli olarak boşanmış ailelerde karşımıza çıkan bir kavram olarak görülmektedir (Gürmen, 2009). Fakat bu çalışmalarda, birlikte ebeveynliğin kuramsal çerçeveleri çizilmemiş, birlikte ebeveynlik yalnızca çocuk yetiştirme sürecinde anne ve babanın ortaklaşa hareket etmesini kapsayacak şekilde ele alınmıştır.

“Birlikte Ebeveynlik (coparenting)” kavramı ilk olarak McHale (1995)’ın çalışmalarında, iki ebeveynli aile sistemlerindeki anne, baba ve çocuğu birbirine bağlayan üçlü ilişkiye odaklanarak kuramsallaştırılmıştır. Bu kurumsallaştırmada Munichin’in (1974) Yapısal Aile Sistemleri kuramından yararlanılmıştır. Yapısal aile sistemleri kuramına göre birlikte ebeveynlik; aile sistemi içerisinde eşler arasındaki ilişki, ebeveynler ve çocuk arasındaki ilişki gibi sistemlerden farklı ama bu sistemler ile ilintili ayrı bir alt sistem olarak kuramlaştırılmıştır (McHale ve Irace, 2011).



Şekil 1. Tek çocuklu çekirdek ailede birlikte ebeveynlik (McHale ve Irace, 2011)

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere, birlikte ebeveynlik ile ebeveyn ilişkisi ve eş ilişkisi bir noktada ayrılmaktadır; eş ilişkisi (anne-baba) ve ebeveyn ilişkisi (ebeveyn-çocuk) iki yönlü bir etkileşimi vurgularken, birlikte ebeveynlik ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreci ile alakalı kendi aralarındaki ortak etkileşime işaret eden üç yönlü bir etkileşimdir (McHale ve Irace, 2011;

Salman-Engin vd., 2019). Birlikte ebeveynlik, çocuğun bakımından sorumlu kişilerin, ebeveynlik rolü üzerinden iletişim kurduğu, rol ve görev paylaşımı yaptığı yönetsel bir alt sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Birlikte ebeveynlik alt sistemine çocuk yalnızca konu olarak dâhil olmaktadır, ebeveynlerin çocukları ile bireysel etkileşimi birlikte ebeveynlik kapsamında değildir. Aynı şekilde eşlerin birbirleri ile olan ebeveynlik dışı ilişkileri de birlikte ebeveynlik sınırlarına girmemektedir (S. Minuchin, 1974). Birlikte ebeveynlikte asıl olan çocuk yetiştirme ile ilgili konularda ebeveynlere düşen görev, yetki ve sorumlulukların üzerine konuşulmuş ve anlaşılmış olmasıdır. Bu anlaşmanın yapılabilmesi için ise bakım verenler arasında etkili bir iletişim, anlayış ve desteğin olması gerekmektedir (McHale, 1995).

Yapısal aile sistemleri kuramında, sağlıklı ve uyumlu aile sistemleri hiyerarşik bir düzende ele alınmıştır (McHale ve Irace, 2011). Bu hiyerarşik düzen ve alt sistemlerin arasındaki sınırların varoluş derecesi sistemlerin birbirinden etkilenme düzeyini de belirler. Eğer, alt sistemler arasındaki sınırlar açık ve net bir şekilde tanımlanmış ve geçirgenlik yok ise, eş alt sisteminde yaşanan bir sorunun, birlikte ebeveynlik alt sistemine yansımaması mümkündür (Feinberg, 2003; Rodgers ve Conrad, 1986). Fakat sınır geçirgenliğinin yüksek olduğu bir örnekte; eşler arasındaki çekişme, hem birlikte ebeveynlik alt sistemine hem de ebeveyn- çocuk alt sistemine etki edebilir. Böyle bir durumda çocuk ebeveynlerinden biri ile daha yakın ilişki kurmaya zorlanabilir ve arada kalma duygusu yaşayabilir (Amato ve Afifi, 2006). Bu durum Minuchin (1974) tarafından üçgenleşme olarak kavramsallaştırılmıştır. Çocukların duygusal olarak sağlıklı gelişimi, diğer aile üyeleri ile uygun sınırların varlığına bağlıdır. Bu sınırların var olduğu ve birlikte ebeveynlik alt sisteminin etkili bir biçimde çalıştığı sistemlerde, çocukların psikolojik uyumu, ebeveynlerin psikolojik iyi oluşu ve ikili ilişkiler olumlu şekilde etkilenmektedir (Gürmen, 2019). Bu sınırların bulunmadığı aile sistemlerinde çocuklarda semptomatik davranışlar ortaya çıkmakta ve çocukların psikolojik uyumu olumsuz etkilenebilmektedir. (Amato ve Afifi, 2006; McHale ve Irace, 2011).

Birlikte Ebeveynlik, McHale (1995), Margolin ve diğerleri (2001), Feinberg (2003) ve Van Egeren ve Hawkins (2004) tarafından farklı alt boyutları ile ele alınmıştır. McHale (1995) düşmanca-rekabetçi birlikte ebeveynlik, uyumlu birlikte ebeveynlik ve birlikte ebeveynlik tutarsızlığı olmak üzere üç ayrı alt boyut ortaya koymuştur. Bu alt boyutları oluştururken ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşim örüntülerinden faydalanmıştır. Bu bakış açısında uyumlu birlikte ebeveynlik; aile sıcaklığını, aile üyeleri arasındaki yüksek düzey iş birliğini ve desteği göstermektedir. Düşmanca- rekabetçi birlikte ebeveynlik; her ne kadar ebeveynler çocuk odaklı olsalar da ebeveynlerin birbirleri ile sözlü olarak tartışmalara girdiklerini, rekabetçi davranışlar sergilediklerini ve birbirlerinin ebeveynliklerine müdahale ederek engellediklerini

göstermektedir. Son boyut olan birlikte ebeveynlik tutarsızlığı ise; ebeveynlerin çocuğa sıcaklık gösterme ve çocuğu yetiştirme konusunda belirgin farklılıklara sahip olduklarını vurgulamaktadır. McHale'in modellemesinde dikkat çeken unsur, anne-baba-çocuk üçlüsü arasındaki ilişkinin duygusal boyutu olan aile sıcaklığının ele alınmış olmasıdır. Bu özelliği ile, diğer modellemelerden farklılaştığı düşünülmektedir.

Margolin ve diğerleri (2001) ise birlikte ebeveynliği; iş birliği, çatışma ve üçgenleme olmak üzere üç ayrı boyutta ele almıştır. İş birliği; eşler arasındaki destekleyici, saygılı etkileşimi kapsamakla birlikte, ebeveynlerin birbirlerinin ebeveynlik yüklerini ne derece hafiflettiklerine de vurgu yapmaktadır. Çatışma; çocuk yetiştirme sürecindeki karar uyumsuzluğunu, ebeveynlerin bu süreçte yaşadıkları anlaşmazlıkları ve birbirlerinin ebeveynliklerini ne derece küçümseyip engellediklerini ele almaktadır. Üçgenleme ise; eşler arasındaki çatışma nedeniyle çocuğun da bu çatışmaya sürüklenmesini ve ebeveynlerden biri ile ittifak kurmak zorunda kalmasını ifade etmektedir.

Birlikte ebeveynliği ele alan bir başka araştırmacı Feinberg (2003) ise dört boyuttan oluşan ekolojik bir model oluşturmuştur. Modeli oluşturan boyutlar; çocuk yetiştirme konularında anlaşma/anlaşmazlık, ebeveyn rolünü destekleme-küçümseme, çocuk ile ilgili konularda iş bölümü ve aile etkileşimlerinin ortak yönetimidir. Çocuk yetiştirme konularında anlaşma/anlaşmazlık boyutunda; ebeveynlerin bir çocuğu nasıl yetiştirmek istedikleri, çocuk ile ilgili disiplinden, akran ilişkisine kadar pek çok farklı konu ile ilgili benzer ya da farklı görüşlere sahip olup olmadıkları ele alınır (Feinberg, 2003; Feinberg ve Sakuma, 2011). Çocuklar ile ilgili konularda iş birliği (Feinberg, 2002); çocuk bakımı, çocuk ile ilgili ev işlerindeki günlük rutinler ile devam etmekte olan çocuk ile ilgili yasal, akademik, tıbbi ve finansal konulardaki iş bölümünün nasıl yapıldığını ifade etmektedir. Ebeveyn rolünü destekleme- küçümseme (Feinberg ve Kan, 2008); ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde birbirlerinin yaklaşımlarını ne düzeyde onayladıklarını, saygı gösterdiklerini ya da müdahale edip küçümsediklerini göstermektedir. İlk üç alt boyut ebeveynler arasındaki ikili ilişkiye odaklanmışken son boyut olan aile etkileşimlerinin ortak yönetilmesi (Feinberg, 2003); anne, baba, çocuk arasındaki üçlü ya da daha geniş ilişki düzeylerindeki etkileşimin dengeli bir şekilde yürütülmesine odaklanmaktadır. Yürütücü bir alt sistem olarak devam eden aile etkileşimlerinin ortak yönetimi kendi içinde çatışma, koalisyon ve denge olmak üzere üç ayrı boyutta incelenir (Feinberg, 2002). Ebeveynler aile içi ilişkilerde bireylerin birbirleri ile nasıl etkileşim kuracakları üzerine kararlar alarak ailenin uyumunu düzenleyerek denge kurmaya çalışırlar. Bu noktada ebeveynler arasındaki çatışmaların etkili bir şekilde ele alınamaması, ebeveyn ve çocuk arasında koalisyonlar kurulmasına neden olabilir, bu durum da aile

etkileşimlerinin dengeli yönetilmesine engel olabilir (Feinberg vd., 2012). Feinberg'un birlikte ebeveynliği kapsamlı bir şekilde ele aldığı modelinin, tüm boyutların derinlemesine incelenmesine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Van Egeren ve Hawkins (2004) ise, birlikte ebeveynlik desteği, birlikte ebeveynlik dayanışması, birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi ve ortak ebeveynlik olmak üzere dört nitel birlikte ebeveynlik boyutu ele alarak klinik çalışmalara yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Birinci alt boyut olan birlikte ebeveynlik dayanışması, ebeveynlerin süreci ortak şekilde yönettikleri ve buna ek olarak birlikte ebeveynliğin duygusal boyutlarını da yansıttıkları bir alt boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu boyutta dayanışmadan bahsedebilmek için sadece çocuk ile ilgili işlerin ortak ele alınması yeterli değildir, bunlar yapılırken sıcak ve içten duygusal bir bağ kurulması, birlikte ebeveynlik ilişkisinin ebeveynleri birbirlerine daha da yakınlaştırmış olması, ebeveynlerin süreçte birbirleri ile büyüdüklerini, benzer yaklaşımlara sahip olduklarını ifade etmeleri gerekmektedir. İkinci alt boyut olan birlikte ebeveynlik desteğinde, ebeveynlerin ebeveynlik yaklaşımlarında birbirlerini destekledikleri ve desteklendiklerinin de farkında oldukları bir süreç söz konusu olmaktadır. Üçüncü alt boyut olan birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi, bir ebeveynin diğer ebeveynin çocuk yetiştirme sürecindeki eylemlerini yetersiz bulma, eleştirme, engelleme, açık ya da örtük bir şekilde aşağılamasını içeren bir durumu ifade etmektedir. Son olarak dördüncü alt boyut olan ortak ebeveynlik, çocuklarla ilgili iş bölümünün yanı sıra bu iş bölümünde hangi ebeveynin daha çok söz sahibi olacağı, çocuklar ilgili hangi konuda hangi ebeveynin aktif rol alacağı gibi detaylı bir planlamayı gerektirmektedir.

Özetle, farklı yaklaşımlar ve alt boyutlarda ele alınmasına karşın, birlikte ebeveynlik ile ilgili yapılan tüm modellemeler, işbirliğinin ve anlaşma/çatışma düzeyinin eşlerin çocuk yetiştirme sürecindeki birlikte ebeveynlik düzeylerini belirlemede temel unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2. İyi Oluş

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tanımına göre iyi oluş, bireyin kendini geliştirme potansiyeline sahip olduğu, üretken ve verimli bir şekilde çalışabildiği, yaşamın normal stresleri ile başa çıkabildiği bir ruh halidir (DSÖ, 2022). Bu tanım iyi oluşun çok boyutlu doğasını, olumlu duygular, psikolojik işlevsellik ve hayattaki amaç ve önem duygusunun varlığına dikkat çekerek ele almaktadır (Dhanabhakya ve Sarath, 2023).

İyi oluş konusundaki ilk çalışmaları gerçekleştiren Bradburn (1969), kişilerin olumlu duygularının, olumsuz duygularından fazla olması durumunu psikolojik iyi oluş olarak tanımlamıştır. Pozitif psikolojinin kurusu olan Seligman (2002) ise, iyi oluşu zevk ve doyumun

bütünleşmesi olarak tanımlamıştır. Bu tanımda iyi oluş, yalnızca hoşnut olunmayan duygulanım ve olayların yokluğuyla değil aynı zamanda pozitif duyguların, hazzın, hayatın anlam ve amacının varlığı ile de karakterize edilmiştir. Bunun yanı sıra Diener ve diğerlerine göre (2010), kişinin hayatındaki olumlu duygular, anlam ve katılım açısından kişisel bir değerlendirme yapmasını iyi oluş olarak tanımlamıştır. Mutluluk, tatmin duygu, memnuniyet gibi birçok olumlu deneyim bu tanımda kapsamaktadır. Deci ve Ryan’a (2008) göre ise iyi oluş optimal düzeyde işlevsellik ve duygulanımı ifade etmektir. Söner ve Yılmaz’a (2020) göre iyi oluş bireylerin yaşamını olumlu yönde etkileyen bireysel, çevresel ve toplumsal düzeyde önemli bir bileşendir.

Huta ve Waterman’ın (2014) yaptığı alan yazın taraması ile özetlemek gerekirse; iyi oluş kavramı farklı araştırmacılar tarafından incelenmiş ve dört ayrı kategori göz önünde bulundurularak tanımlanmıştır. Bu kategoriler; yönelim (orientation), davranışlar (behaviours), deneyimler (experiences) ve işlevselliktir (functioning). Kişinin hayattan beklentileri “yönelimler”, kişinin hayatta aldığı aksiyonlar “davranışlar”, kişinin hayatta ne kadar iyi hissettiği “deneyimler” ve son olarak kişinin hayatta ne kadar iyi iş çıkardığı “işlevsellik” olarak ele alınmaktadır. İlk iki kategori (yönelimler ve davranışlar) yaşamının yollarını ifade ederken, sonraki iki kategori (deneyimler ve işlevsellik) iyi oluşun sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır (Huta, 2015).

2.2.1. İyi Oluş İle İlgili Kuram ve Açıklamalar: İyi oluşun kuramsal temelleri felsefeye dayanmaktadır. Felsefenin ahlak disiplininin temel kavramlarından olan “mutluluk” sistemli olarak ilk kez Aristoteles tarafından ele alınmıştır. Felsefede mutluluk olarak ele alınan kavram Eski Yunancada “eudaimonia” kavramıdır ve bu kavram ne Türkçedeki “mutluluk” ile ne de İngilizcedeki “happiness” ile tam olarak karşılanmamakta olup, “eudaimonia” için “iyi oluş (well-being)” kavramı önerilmektedir (Omay, 2004; Ryff ve Singer, 2008). Aristoteles’ten itibaren etik, din, ekonomi, siyaset gibi alanlara konu olan mutluluğun psikolojik bir olgu olarak ele alınması zaman almıştır. Freudyan terapistlerin öznel duygular ile alakalı öz-bildirimleri güvenilir bulmamaları bu kavramın modern psikolojik araştırmalarda yer almasını geciktirmiştir (Bradburn, 1969).

Aristoteles’e göre insan hayatındaki en büyük gaye “eudaimonia” dır. “Eudaimonia” kavramının nasıl anlaşıldığına bağlı olarak iyi oluş ile ilgili oluşturulan kuramlar farklılaşmaktadır. Aristoteles’in bu kavramını “mutluluk” olarak ele alan kuramcılar (Andrews and Withey, 1976; Bradburn, 1969; Bryant and Veroff, 1982; Diener, 1984); iyi hissetme, memnuniyet ve yaşam doyumunu gibi değişkenlere odaklanarak iyi oluşu öznel bir yapı olarak ele almışlardır. Aristoteles’in felsefesi üzerine derin bir çalışma yapan Rfyy (1989), Singer

(1996), Rfyy ve Singer (2008) ise mutluluk kelimesinin Aristoteles'in vurgulamak istediği kavramı ele almakta yetersiz kalmakla birlikte, yanlış bir şekilde ele aldığını vurgulamışlardır. Rfyy ve Singer'a (2008) göre, Aristoteles kesinlikle mutlu hissetmenin öznel durumları ile ilgilenmiyordu. Aksine, Aristoteles'in vurgulamak istediği, insanın ulaşacağı en yüksek amacın, kendi mizaç ve yeteneğine göre bireysel olarak kendini gerçekleştirmeyi başarabilmesidir.

Yukarıdaki bakış açıları göz önünde bulundurulduğunda, iyi oluş kuramsal olarak iki temel yaklaşım ile ele alınmaktadır; hedonik (hazcı) yaklaşım ve eudaimonic (işlevselci) yaklaşım. Hedonik yaklaşım, iyi oluşu acıdan kaçma, hazza varma olarak tanımlayarak mutluluğa odaklanmaktadır (Ryan ve Deci, 2001). Bu yaklaşıma göre mutluluk/mutsuzluk içinde bulunan anlara göre verilen kısa süreli tepkilerdir (Diener vd., 2009). Eudaimonic yaklaşım ise, hayatın anlamına ve kendini gerçekleştirmeye odaklanarak, iyi oluşu kişinin işlevselliğinin derecesine göre tanımlamaktadır. Bu iki yaklaşıma göre iyi oluş, “psikolojik iyi oluş” ve “öznel iyi oluş” olmak üzere iki kavramda incelenebilmektedir. Psikolojik iyi oluş, eudaimonic (işlevselci) yaklaşım ile açıklanırken, Öznel iyi oluş, hedonik (hazcı) yaklaşım ile açıklanmaktadır (Ryff,1995; 1996; Fava & Ruini, 2003).

2.2.1.1. İyi Oluş ile İlgili Hedonik Bakış Açısı: İyi oluş kavramı ile ilgili ilk çalışmaları gerçekleştiren Bradburn (1969), gerçekleştirdiği ampirik çalışmalar sonrasında iyi oluşu ölçülebilir bir kavram haline getirmiştir. Brandburn (1969), iyi oluş kavramını hedonik (hazcı) yaklaşım ile ele almıştır ve kişinin mutluluğu ile açıklayarak, olumlu duygular ile olumsuz duygular arasındaki dengeye dikkat çekmiştir.

Andrews ve Withey (1974), iyi oluş kavramını yaşam kalitesi ile bağlantılı olarak ele almıştır ve kişinin iyi olma duygusunu belirlemede önemli olan unsurun kişinin ne hissettiği değil, özellikle olumlu ve olumsuzlar duyguları arasındaki dengesi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, kişinin kendinden memnun olmasının, genel yaşam doyumun en büyük belirleyicisi olduğunu söylemiştir (Bryant ve Veroff, 1982). Diener (1984) ise öznel iyi oluşu, yaşam doyumunu, olumlu duygusal deneyimler ve erdem çerçevesinde tanımlamıştır. Öznel iyi oluşu, kişinin mutluluğu olarak ele almıştır. (Diener, 2000). Aynı zamanda öznel iyi oluş, kişinin yaşamı ile ilgili bilişsel ve duygusal bir değerlendirmede bulunması ve bu öznel değerlendirme sonrasında yaşamından aldığı doyumunu ifade etmesi anlamına gelmektedir (Myers & Deiner 1995; Ryan & Deci, 2001; Keyes vd.; 2002). Özetlemek gerekirse, öznel iyi oluşla ilgili kuramlar, bu kavramı açıklayan üç temel unsur olduğunu ortaya koymaktadır; yaşam doyumunu, olumlu duygular ve olumsuz duygular (Lucas vd., 1996; Ryff vd., 2021)

Yaşam doyumu; tipik olarak yaşamdan genel memnuniyet düzeyi olarak ele alınmaktadır. Bazı çalışmalarda iş, sağlık, partner ilişkisi, çocuklarla olan ilişkilerden duyulan memnuniyet gibi etki alanına özgü bir şekilde de değerlendirilebilmektedir. İyi oluşun daha kalıcı ve uzun vadeli bir yönü olarak görülmektedir (Ryff vd., 2021).

Olumlu Duygular; kişinin kendisini ne kadar mutlu, hayat dolu, neşeli, sakin, huzurlu vb. hissettiği ile ilişkilidir. Genel olarak (geçen hafta, geçen ay, ne sıklıkla gibi) belirli bir zaman dilimindeki duyguların ifadesi ile ele alınmaktadır (Ryff vd., 2021).

Olumsuz Duygular; kişinin kendisini umutsuz, hiçbir şeyin neşelendiremeyeceği kadar üzgün, huzursuz ve hiçbir şeyin çaba göstermeye değmeyeceği gibi duygular içinde olmasını kapsamaktadır. Olumlu duygularda olduğu gibi belirli bir zaman dilimi ile ifade edilmektedir (Ryff vd., 2021).

2.2.1.2. İyi Oluş İle İlgili Eudaimonik Bakış Açısı: Çağdaş bilimdeki hedonik yaklaşımın çok az kavramsal veya teorik temeli olması (Ryff vd., 2021) ve hedonik yaklaşım ile ele alınan öznel iyi oluşun, psikolojik işlevsellik gibi önemli bir olguyu göz önünde bulundurmadığı düşüncesi ile, çeşitli teorik alanların entegrasyonuna dayanan bir yapı olarak, psikolojik iyi oluş kavramını farklı bir şekilde yeniden yapılandırılmıştır (Ryff, 1989). Ryff'nin (1989) amacı belirli makro düzeydeki sosyal değişimlerin kişilerin yaşam durumlarını ve bununla bağlantılı olarak psikolojik iyi oluşlarını nasıl etkilediğini öğrenmektir. Kişilere hayatları ile ilgili nasıl hissettiklerinin ötesinde “Geçtiğimiz birkaç hafta boyunca bir şeyi başarmış olmanın mutluluğunu yaşadınız mı?” gibi sorular yönelterek işlevselliğe vurgu yapmaya çalışmıştır. Böylelikle kişilerin psikolojik iyi oluşlarının yaşamlarındaki olumlu işlevsellik ile ilişkili olduğu vurgulanmak istemiştir. Ryff, bu kuramsallaştırmayı yaparken genel ruh sağlığı, klinik, gelişimsel ve varoluşsal psikolojinin kavramlarından yararlanmıştır (Ryff, vd., 2021). Olumlu psikolojik işlevselliği tanımlarken Maslow'un kendini gerçekleştirme, Jung'un bireysellik, Rogers'ın tam işlerlik, Frankl'ın insanın anlam arayışı ve Allport'un olgunluk anlayışı, kuramlarından faydalanmıştır. Psikolojik iyi oluşu tanımlamaya çalışırken faydalandığı kavramsal çerçeve ise, insan yaşamının çeşitli aşamalarında karşılaşılan farklı gelişimsel görevleri vurgulayan Erikson'un psikososyal gelişim, Neugarten'un kişiliğin yönetici süreçleri ve Buhler'in temel yaşam eğilimleri gibi yaşam boyu gelişim yaklaşımıdır (Ryff, 1989). Tüm bu kavramsallaştırmaları yaparken Jahoda'nın (1958) insan ruh sağlığını, hastalıkların olmadığı durumdan ziyade doğası gereği temelde olumlu işleyen bir yapı olduğu görüşünü arka planda aktif tutmuştur. Bu çalışmalar sonucunda Ryff, psikolojik iyi oluşun doğrudan mutluluk anlamına gelmediği, iyi geçirilmiş bütün bir yaşamın ürünü olarak değerlendirildiği altı boyutlu bir model ortaya koymuştur (Ryff ve Singer, 2008). Ryff'nin

(1989) modelinde ele alınan alt boyutlar; kendini kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel kontrol, yaşam amaçları ve kişisel gelişimdir. Aşağıda bu alt boyutlar; ruh sağlığı, klinik ve gelişim psikolojisi bakış açıları ile ele alınmıştır.

Kendini kabul: Ruh sağlığın, kendini gerçekleştirmenin, olgunluğun ve optimal işlevselliğin temel bir özelliği olarak tanımlanmaktadır. Gelişim kuramlarına göre, kişinin hem kendisini hem de geçmiş olumlu/olumsuz yaşantılarını kabul etmesini kapsamaktadır. Kişinin kendine karşı pozitif tutumlara sahip olması, olumlu psikolojik işleyişin temel bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Ryff, 1989).

Diğerleri ile olumlu ilişkiler: Sevebilme kapasitesi ruhsal sağlığının temel taşlarından biridir. Kendini gerçekleştiren kişiler, bütün insanlara karşı güçlü şefkat ve empati duygularına sahip, başkaları ile derin ilişkiler kurabilen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Başkaları ile derin ilişkiler kurabilmek olgunluğun da bir kriteri olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişim kuramlarına göre, yetişkinlik aşamasında başkalarıyla yakın birlikteliklerin başarılmasına ve üretkenliğe vurgu yapılmaktadır. Bu nedenlerle başkaları ile olumlu ilişkiler içerisinde olmak psikolojik iyi oluşun bir alt boyutu olarak ele alınmaktadır (Ryff, 1989).

Özerklik: Kişinin kendi kaderini kendisinin tayin etmesine odaklanmaktadır. Kendisini gerçekleştiren kişiler özerk bir işleyişe sahip olan ve toplum baskısına direnç gösteren kişiler olarak ele alınmaktadır. Tam işlevli kişiler ise, başkalarının onayını beklemeyen, ancak kişisel standartlara göre kendilerini değerlendiren yani içsel bir değerlendirme odağına sahip olan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Yaşam boyu gelişimciler ise, içe dönme sürecini, kişileri günlük yaşamı yöneten normlardan kurtararak özgürleştiren bir süreç olarak görmektedir (Ryff, 1989).

Çevresel kontrol: Kişilerin kendi ruh hallerine göre uygun ortamı yaratma ya da seçme yeteneği ruh sağlığının bir özelliği olarak kabul edilmektedir. Kişilerin benlikleri dışında kalan önemli bir etkinlik alanına katılım göstermeleri olgunluğun da gerekliliği olarak görülmektedir. Yaşam boyu gelişim kuramları da karmaşık çevreleri kontrol ve manipüle etme yeteneğini, fiziksel ve zihinsel aktiviteler ile dünyayı yaratıcı bir şekilde değiştirmeyi, böylelikle kişisel gelişimi sağlamayı vurgulamaktadır (Ryff, 1989).

Yaşam amaçları: Kişilerin yaşamın bir anlamı olduğuna dair inançlar taşıması ruh sağlığının gerekliliklerindendir. Aynı şekilde olgunluk tanımı da yaşamın amacının net bir şekilde anlaşılmış olmasını, yönelim duygusu ve niyetliliği vurgulamaktadır. Yaşam boyu gelişim kuramları da sonraki yaşamda duygusal bütünleşmeyi başarmak ya da üretken ve yaratıcı olmak gibi değişen yaşam amaçlarına yer vermektedir. Olumlu işlevsellik gösteren kişiler hedeflere

ve niyetlere sahiptir ve bu durum kişilerin hayatı anlamlı bulmalarına katkı sağlamaktadır (Ryff, 1989).

Kişisel gelişim: Optimum psikolojik işlevsellik kişilerin yalnızca yukarıda ele alınan yetilere sahip olmasını değil aynı zaman da kendi potansiyellerini geliştirmeye devam etmelerini de gerekli kılmaktadır. Klinik yaklaşımların odak noktası kişilerin kendi potansiyellerini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Örneğin, tam işlevli kişilerin temel özellikleri yeni deneyimlere açık olmaları olarak belirtilmiştir, bu kişiler her sorunun çözüldüğü sabit bir yere ulaşmaktansa sürekli gelişim ve değişim halinde olmayı tercih etmektedirler. Gelişim kuramları da sürekli büyümeye ve yaşamın farklı dönemlerinde farklı zorluklar ve görevler ile yüzleşmeye vurgu yapmaktadır. Kişisel gelişim, Aristoteles'in "eudaimonia" kavramına en yakın olan boyut olarak ele alınmaktadır (Ryff, 1989). Özetle, Ryff (1989) ruh sağlığı, klinik, gelişim ve varoluşçu psikoloji kuramları entegrasyondan yararlanarak psikolojik iyi oluş kavramı için teorik ve ampirik bir model ortaya koymuştur.

2.2.1.3. İyi Oluş İle İlgili Bütüncül Yaklaşım: Hedonik ve eudaimonik yaklaşımlar arasındaki ayrım süregelmek ile birlikte, son zamanlarda bu iki yaklaşımın birbirinden farklı olmak ile birlikte aynı zamanda iç içe geçmiş unsurlardan oluşan yapılar olduğunu ortaya koyan çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar göstermektedir ki; iyi oluş, hem hedonik hem de eudaimonik iyi oluş anlayışlarının farklı yönlerini içeren çok boyutlu bir olgu olarak ele alındığında en iyi anlayışı sunmaktadır (Ryan ve Deci, 2001).

Compton ve diğerlerinin (1996) yaptığı faktör analizi sonucunda, hedonik ve eudaimonik yaklaşımın hem benzeşen hem de farklılaşan bir yapıda olduğunu ve iyi oluşun en iyi şekilde ancak bu iki yaklaşımın farklı kombinasyonları ile açıklanabileceğini ortaya konmuştur. King ve Napa (1998) insanlara güzel bir yaşamın kriterlerini sorduğunda mutlulukluğun yanında hayatın bir anlama sahip olması gerektiği cevaplarına ulaşmıştır. McGregory ve Little (1998) çeşitli ruhsal sağlık göstergelerini analiz etmiş ve mutluluk ve anlamlılık olmak üzere iki faktöre ulaşmıştır.

Tanımsal ve felsefi konulardaki ayrışmalara rağmen, bu iki yaklaşım bazı noktalarda da örtüşerek, iyi oluş ile ilgili farklı sorular sorarak kavram ile ilgili birçok farklı bakış açısı sunulmasına katkı sağlamıştır.

Bu tez çalışmasında iyi oluşu ölçmek için kullanılan ölçek, Liddle ve Carter (2015) tarafından geliştirilen Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'dir. Ölçek geliştirme çalışmasında, çocukların iyi oluşlarının tespit edilmesinde, mutluluk ve yaşamdan haz almaya odaklanan "özel iyi oluş" ile özerklik, kişisel gelişim, kendini kabul etme, yaşam amacı, başkaları ile olumlu ilişkilere odaklanan "psikolojik iyi oluş" bütüncül bakış açısı ile

ele almanın daha etkili olacağına alan yazında bu konuda artan bir fikir birliği olması dolayısıyla karar verilmiştir (Liddle ve Carter, 2015) Dünya Sağlık Örgütü (2002) tarafından yapılan iyi oluş tanımlamasının da buna bir kanıt olabileceği ölçek geliştirme çalışmasında özellikle vurgulanmıştır. Bu amaçla, ölçek maddeleri hem “kendimi huzurlu/rahatlamış/iyi hissediyorum” gibi duygusal iyi oluşu ölçmeye yönelik, hem de “yaşamımda iyi şeyler olacağını düşünüyorum”, “insanlarla iyi geçiniyorum” gibi psikolojik iyi oluşu ölçmeye yönelik ifadeler içermektedir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu kısmında, birlikte ebeveynlik ve iyi oluş değişkenleri ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.3.1. Birlikte Ebeveynlik ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar: Birlikte ebeveynlik yerli alan yazında görece yeni bir konu olmasına karşın özellikle son birkaç yıldır araştırmalara konu olmaktadır. Ulusal alan yazın incelendiğinde birlikte ebeveynlik ile ilgili çalışmaların daha çok evlilik uyumu (Demirci, 2023; Er, 2023; Salman Engin, 2014) evlilik doyumu (Arıcı, 2023; Ertem, 2023), evlilik memnuniyeti (Ece, 2020) gibi konuları ele aldığı görülmektedir. Buna ek olarak birlikte ebeveynlik konusunu nitel araştırma deseni (Aygürler, 2023; Çakıroğlu vd., 2020; Salman vd., 2019; Özder 2023, Ünverdi, 2022) kullanarak ele alan çalışmalar da karşımıza çıkmaktadır. Birlikte ebeveynliği boşanma sonrası bir olgu (Erdemiroğlu Aşıkoğlu, 2023; Karataş, 2019) olarak inceleyen çalışmalar da alan yazınımızda yer bulmaktadır. Birlikte ebeveynliğin çocuklara yansımını (Yağlı, 2021; Yalçıntaş, 2023; Kapucuoğlu, 2023) inceleyen ise kısıtlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir.

Ülkemizde birlikte ebeveynlik ile ilgili, ilk olarak Salman Engin ve diğerleri (2019) tarafından yapılan ve çiftlerin romantik bağlanmaları ile birlikte ebeveynlik davranışları ve algılarını inceledikleri çalışmayı görmekteyiz. Bu çalışmaya üç aylık bebeğe sahip 45 ebeveyn katılmıştır. Sonuçta bağlanma kaygısı ve bağlanma kaçınması yüksek olan ebeveynlerin bebekleri ile etkileşim halindeyken eşleri ile daha az iş birliğinde bulundukları görülmüştür. Buna ek olarak, bağlanma kaçınması ile algılanan ebeveyn desteği arasında ters yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Diğer bir dikkat çeken çalışma Özdemir ve diğerleri (2020) tarafından yapılmıştır. Çalışmaya Türkiye’nin farklı bölgelerinde yaşayan, 0-18 yaş aralığında çocuğu olan 60 çift katılmıştır. Bu çiftlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerini incelemek adına yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda kırsalda yaşayan ailelerde çocukların temel bakım sorumluluklarını daha çok anneler üstlenirken, kentte yaşayan ailelerde babaların da çocuk bakım sürecine dâhil olduğu görülmüştür. Özder (2023) tarafından yapılan çalışmada da benzer

sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmaya 0 ile 18 yaş arasında çocuğu bulunan evli ve birlikte yaşayan farklı illerden 60 çift katılım göstermiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, araştırmaya katılan çiftlerin birlikte ebeveynlik konusunda istekli olmalarına karşın, çocuğun temel bakım ihtiyaçlarının daha çok anne tarafından karşılandığı, babaların ise annelere yardımcı olarak çocuk bakım sürecine dahil oldukları ve daha çok otorite kurmak ya da maddi ihtiyaçların karşılanması gibi görevlerde aktif oldukları görülmüştür. Çiftlerin en çok birbirlerinin ebeveynliklerine müdahale ettikleri ve çocuğu disipline etme noktasındaki fikir ayrılıkları nedeniyle anlaşmazlıklar yaşadıkları ve bu anlaşmazlıkları çocuğa yansıtmamak için çaba gösterdikleri görülmüştür. Sonuç olarak olumlu birlikte ebeveynlik deneyimlerinin gerek çiftler gerekse çocuk üzerinde olumlu etkileri görülürken, olumsuz birlikte ebeveynlik deneyimlerinin çocuk ebeveyn anlaşmazlığına ve çocuğun uyumunda zorluklara neden olduğu tespit edilmiştir.

Aygürler (2023) tarafından yapılan ve Otizm Spektrum Bozukluğu tanılı çocuğu olan anne babaların birlikte ebeveynlik deneyimlerine ilişkin süreçleri araştıran çalışma da benzer bulgular ortaya koymaktadır. Bu çalışma kapsamında, özel eğitim süreci devam eden OSB tanılı çocuğunu olan 14 evli çiftle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucuna göre her ne kadar çocuklarının iyi oluş hali için anne ve baba birlikte hareket etmeye çalışsalar da çocuklar ile ilgili sorumlulukların daha çok anne tarafından üstlenildiği, babaların bu süreçte destek oldukları tespit edilmiştir. Çiftlerin daha çok ebeveynlik stili ve davranışları hakkında anlaşmazlık yaşadıkları ve bu anlaşmazlıkların çocuklarıyla ilişkilerine yansması konusunda kadın ve erkek katılımcıların farklı görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Birlikte ebeveynlik konusunda yaşanan çatışmaların, eşlerin evlilik ilişkisine de olumsuz yansıdığı aktarılmıştır. Ünverdi (2020) tarafından yapılan boylamsal araştırmanın sonuçları da yukarıdaki araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu araştırmada ilk kez çocuk sahibi olacak annelerin doğum öncesi beklentileri ile doğumdan sonra yaşadığı deneyimler ele alınmıştır. Araştırma sonucu göstermiştir ki, doğum öncesinde anne adayları çocuk bakımı konusunda eşleri ile eşit sorumluluğa sahip olacaklarını düşünürken, doğumdan sonraki süreçte bu düşüncenin gerçekleşmediğini aksine çocuk bakımı ile ilgili sorumlulukların çok büyük ölçüde kendilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Buna ek olarak, doğum sonrası iş bölümü değişkenini eş doyumunun yordadığı bulunmuştur.

Birlikte ebeveynlik ve eşlerin evlilik dinamiklerini inceleyen çalışmalara baktığımızda ilk olarak Salman Engin (2014) tarafından yapılan doktora çalışması karşımıza çıkmaktadır. Birlikte ebeveynlik boyutları ve bu boyutların aile değişkenleri ile ilişkisini incelemek üzere 3 aylık bebeğe sahip olan Türkiye’den 45, ABD’den 54 aile çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler,

yarı yapılandırılmış oyun ve işbirliği algısını ölçmek için özbildirim yöntemi ile toplanmıştır. Yapılan analizler sonrasında birlikte ebeveynlik; romantik bağlanma, ebeveynlik stresi, evlilik doyumu ve doğum sonrası depresyon ile ilişkili bulunmuştur.

Arıcı (2023) tarafından yapılan ebeveyn- çocuk ilişki kalitesi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide birlikte ebeveynliğin aracı rolünü inceleyen çalışmaya evli ve 12 ile 17 yaş arasında çocuğa sahip 302 katılımcı katılmıştır. Çalışmanın sonucunda birlikte ebeveynlik ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmakla birlikte, birlikte ebeveynlik ebeveyn- çocuk ilişki kalitesi ve evlilik doyumu ilişkisinde aracı rol oynamıştır. Ece (2020)'nin gerçekleştirdiği tez çalışmasında da okul öncesi dönemde çocuğa sahip olan ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile evlilik memnuniyetleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya 249 çift katılmıştır. Sonuçta; anne ve babaların evliliklerinden memnun olmaları ile ebeveynlik-iş birliği boyutu arasında olumlu, çatışma ve üçgenleşme boyutu arasında olumsuz bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Demirci (2023) babaların birlikte ebeveynliklerinin evlilik uyumu, annelik bekçiliği ve ebeveyn öz yeterliliği ile ilişkisini incelemek amacıyla 3-7 yaş arası çocuğu olan evli 222 babadan veri toplamıştır. Çalışma bulguları doğrultusunda babaların evlilik uyumu ile birlikte ebeveynlikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ve annelik bekçiliği alt boyutları olan teşvik, kontrol ve engelin evlilik uyumu ve birlikte ebeveynlik ilişkisinde aracılık ettiği bulunmuştur.

Er (2023) evlilik uyumu ve ortak ebeveynlik ilişkisi ile ilgili çalışmalara, çocuklarda dışadönük problem davranışları (kurallara karşı gelme ve saldırganlık) değişkenini de ekleyerek yeni bir bakış açısı sunmaya çalışmıştır. Bu amaçla; 6-11 yaş arası çocuğu olan ebeveynler ile çalışmasını yürütmüştür. Evlilik uyumunun çocuklarda dışadönük problem davranışlar ve olumsuz ortak ebeveynlik boyutları ile (Birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin ebeveynliğini küçümseme) negatif yönde ve olumlu birlikte ebeveynlik boyutları ile (birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik iş bölümü, birlikte ebeveynlik desteği ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi) pozitif yönde anlamlı bir ilişkide olduğu ortaya koymuştur. Buna ek olarak çocuklarda dışadönük davranış problemlerinin olumlu birlikte ebeveynlik boyutları ile negatif, olumsuz birlikte ebeveynlik boyutları ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit etmiştir.

Çocuklarla ilgili bir değişkeni birlikte ebeveynlik ile birlikte inceleyen bir başka çalışma da Yağlı (2021) tarafından yapılmıştır. Yapılan tez araştırmasında Covid-19 döneminde birlikte ebeveynlik, sosyal-duygusal yeterlilik ve çocuk rutinleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, çocukların sosyal-duygusal yeterlilikleri, birlikte ebeveynliğin iş birliği boyutu ile pozitif yönde, çatışma ve üçgenleşme ile ise negatif yönde ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Buna ek

olarak, birlikte ebeveynliğin çocukların sosyal duygusal yeterlilikleri üzerinde çocuk rutinleri üzerinden dolaylı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yalçıntaş (2023) yaptığı çalışmada ebeveynlerin öz-şefkati ile erken çocukluk dönemindeki çocukların duygu düzenlemesi arasındaki ilişkide, birlikte ebeveynlik ilişkisinin aracı rolü (işbirliği, çatışma ve üçgenleşme) olup olmadığını incelemiştir. Bu amaçla çalışmaya 29-118 aylık çocuğu olan 361 ebeveyn ikilisi dahil edilmiştir. Sonuç olarak; annelerin öz-şefkati ve babaların bildirdiği çocuk duygu düzenlemesi arasındaki ilişkiye babaların işbirliğinin aracılık ettiği görülmüştür. Buna ek olarak, annelerin çatışma durumunun hem kendi öz-şefkatleri ve babaların bildirdiği çocuk duygu düzenlemesi arasında hem de babaların öz-şefkati ve annelerin bildirdiği çocuk duygu düzenlemesi arasında aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Kapucuoğlu (2023) çocuklarının duygu düzenleme becerilerini ve ego sağlımlıklarını, ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri ve ebeveynlik stilleri üzerinden incelemiştir. Çalışmaya 60-72 aylık çocukları olan anne-babalar ve çocukların öğretmenleri dahil edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda çocukların ego sağlımlıkları ve duygu düzenleme becerileri ile ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak; annelerin birlikte ebeveynliklerinin çocukların ego sağlımlıkları üzerinde çocukların duygu düzenleme becerilerinin aracılığı ile dolaylı etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Karataş (2019) ise çocuklarda görülen uyum problemleri ile ortak ebeveynlik ilişkisini boşanma sonrası bir oldu olarak ele almıştır. Bu amaçla, 10-18 yaş arası 370 katılımcıya algıladıkları ortak ebeveynliği incelemek amacıyla Ortak Ebeveynlik Davranışları ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ortak ebeveynlik ile içe yönelim ve dışa yönelim problemleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki ortaya konmuştur. Erdemir Aşıkoğlu (2022) tarafından yapılan tez çalışmasında ise, nitel araştırma yöntemi kullanılarak boşanmış çiftlerin birlikte ebeveynlikleri yarı yapılandırılmış görüşmelerle incelenmiştir. 14 boşanmış çiftin katıldığı çalışma sonucunda katılımcıların boşanma sonrası çocuk yetiştirirken kararları ortak almaya çalışsalar da çocukla ilgili sorumlulukları annelerin daha fazla aldığı belirtilmiştir. Babalar ise annelerin kararlarını desteleyen ya da hayata geçiren olarak ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin eski eşleriyle yaşadıkları problemleri çocuklarına yansıtmama konusunda çaba sarf etseler de yine de eski eşle yaşanan problemlerin çocuklara yansıdığı zamanların olduğunu vurguladıkları görülmüştür.

2.3.2. Birlikte Ebeveynlik ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar: Birlikte ebeveynlikle ilgili ampirik çalışmalar batılı alan yazında öncelikli olarak boşanmış aileler ile başlamıştır (Ahrons, 1981), sonrasında evli olan (Feinberg, 2003; McHale, 1995) ve yeniden evlenen aileler ile devam etmiştir (Ahrons, 2007). Hiç evlenmemiş aileler ile yapılan çalışmalar

son zamanlarda artış gösterse de, alternatif aile oluşumları (LGBT çiftler, evlat edinmiş aileler, babaanne/anneanne tarafından büyütülen çocuklar) ile yapılan çalışmalara rastlanmamaktadır (Gürmen, 2019).

Yurtdışı alan yazına bakıldığında ülkemizde olduğu gibi birlikte ebeveynlik öncelikli olarak evlilik kalitesi, çift uyumu, evlilik memnuniyeti gibi konularla birlikte ele alınmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda evlilik kalitesi ile birlikte ebeveynliğin ilişkili olduğu bulunmuştur (Baum, 2004; Christopher vd., 2015; Holland ve McElwain, 2013; Kan vd., 2008; Le vd., 2016).

Christopher ve diğerlerinin (2015) yaptığı boylamsal araştırmada ebeveynliğe geçiş sürecinde evlilik kalitesinin, birlikte ebeveynlik ve eşlerin ebeveynliğe katılımını yordaması incelenmiştir. Araştırma sonucunda; yüksek rekabetçi birlikte ebeveynlik ve babanın ebeveynliğe düşük katılımının, babaların evlilik kalitelerindeki düşüşler ile yordandığı belirlenmiştir.

Holland ve McElwain (2013) tarafından yapılan boylamsal çalışmada da evlilik ilişkisi kalitesi ve birlikte ebeveynlik ilişkili çıkmakla birlikte; evlilik kalitesinin ile anne-oğul, baba-oğul ve baba-kız ilişkisinde olumlu birlikte ebeveynliğin aracı rolü olduğu ortaya konmuştur. Evlilik doyumu ile ebeveyn-çocuk ilişkisi arasında birlikte ebeveynliğin aracı bir rol oynadığını gösteren farklı çalışmalar da bulunmaktadır (Favez vd., 2016; Le vd., 2016; Peltz vd., 2018).

Schoppe-Sullivan ve Mangelsdorf (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, birlikte ebeveynlik ile ebeveynlerin iletişimleri arasındaki ilişki incelenmişlerdir. Evlilik iletişimleri olumlu olan çiftlerin birlikte ebeveynlik destekleri yüksekken; evlilik iletişimleri olumsuz olan çiftlerin birlikte ebeveynlik desteği düzeylerinde, annelerin babaların rolleri hakkındaki inançları etkili olmuştur.

Ebeveynliğe geçiş sürecinde çiftlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerini inceleyen nitel bir çalışma Sheedy ve Gambrel (2019) tarafından yapılmıştır. Yapılan araştırmada, erkek katılımcılar, algıladıkları birlikte ebeveynlik desteğinde, kendileri ile alakalı ebeveynlik konusundaki yeterlilik algıları ve süreç içerisinde eşlerinden aldıkları desteğin etkili olduğu ifade etmişlerdir. Kadın katılımcılar ise, eşleri tarafından duygusal ve sözlü olarak onaylandıklarında, eşleri yeterince yanlarında olduklarında, kişisel bakımları için kendilerine zaman yaratıldığında, birlikte ebeveynlik desteğini hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgulara ek olarak, çocuk sahibi olmadan önce ebeveynlik tutumları ve iş bölümü hakkında paylaşımlar yapan çiftlerin ebeveynlik sürecinde daha az sorun yaşadıkları görülmüştür.

Egeren (2004) ise eş iletişiminin ile birlikte ebeveynlik arasında anlamlı bir ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuca ek olarak, yapılan boylamsal çalışmada ebeveyn olmadan önceki

eş iletişimleri olumlu olan çiftlerin birlikte ebeveynlik işbirliklerinin de yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Birlikte ebeveynlik ile ilgili araştırmalar göstermektedir ki; olumlu birlikte ebeveynliğin olduğu ailelerde çocukların psikolojik uyumları olumlu şekilde etkilenirken (Forehand ve Jones, 2003; Lam vd., 2018; Macie ve Stolberg, 2003; Teubert ve Pinquart, 2010), olumsuz birlikte ebeveynlik deneyimlerinin yaşandığı ailelerde çocukların psikolojik uyumları olumsuz şekilde etkilenmektedir (Feinberg vd., 2007, McHale ve Rasmussen, 1998; Umemura vd., 2015). Ayrıca, eşler arasında yaşanan çatışmanın sonucu olarak üçgenleşmelerin oluşabileceği ve bu üçgenleşmelerin çocuklarda içselleştirme ve dışsallaştırma problemlerine neden olabileceği bulunmuştur (Fagan ve Palkovitz, 2011; Jacobvitz vd., 2004; Kolak ve Volling, 2013; McConnel ve Kerig, 2002; Lamela vd., 2016; Schoppe-Sullivan vd., 2009; Schoppe vd., 2001, Teubert ve Pinquart, 2010).

Teubert ve Pinquart (2010) tarafından gerçekleştirilen ve 59 makaleyi inceleyen meta-analiz çalışmasında çocukların psikolojik uyumu ve birlikte ebeveynlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, birlikte ebeveynliğin alt boyutlarından olan işbirliği ile çocukların psikolojik uyumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Macie ve Stolberg (2003) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya 10 ila 17 yaş arasındaki 68 çocuk katılmıştır. Ebeveynlerin birbirleri ile olan ilişkisi çocuklarının algıları üzerinden ortaya konmuştur. Sonuçlar, ebeveynlerin birbirine karşı olan saygısının, iletişiminin ve işbirliğinin çocuklarındaki öz-güven ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Lam ve diğerleri (2018) tarafından Çin’de bir başka çalışma yapılmış ve ebeveynler arasındaki işbirliği ile okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerileri arasında olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Forehand ve Jones (2003) tehlikeli mahallelerde yaşayan okul çağı çocukları ile bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma sonucunda pozitif ve destekleyici birlikte ebeveynliğin araştırmaya katılan çocuklar üzerinde koruyucu bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda, destekleyiciliği fazla, çatışması az olan birlikte ebeveynlikle karşılaşan kız çocuklarının daha az agresiflik ve depresif semptom gösterdiği görülmüştür.

Perrier ve diğerleri (2020) tarafından yapılan boylamsal çalışmada ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının arkadaşlık ilişkisinin kalitesi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda annelerin destekleyici birlikte ebeveynlik algısına sahip olmasının ileriki dönemde çocuklarının yüksek kalitede arkadaşlık ilişkisine sahip olmasıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Babanın da destekleyici birlikte ebeveynlik algısının yüksek olması bu ilişki daha da arttırmıştır.

McHale ve Rasmussen (1998) tarafından 37 aile ile yapılan boylamsal çalışma sonucunda, ebeveynleri arasında düşük işbirliği ve yoğun çatışma olan bebeklerin 4 yaşına geldiklerinde daha fazla agresif davranışlar ve anksiyeteye sahip oldukları bulunmuştur.

Feinberg ve diğerleri (2007) tarafından yürütülmüş olan boylamsal çalışmaya 720 evli ebeveyn dahil edilmiştir. Ebeveynlerin araları 4 yaştan fazla olmamak kaydıyla iki çocuklarının olmasına ve çocukların her ikisinin de aynı cinsiyetten olmalarına dikkat edilmiştir. Araştırma sonucunda birlikte ebeveynlikteki çatışmanın ergenliğin ileri dönemlerindeki antisosyal davranışlarını yordadığı bulunmuştur.

Bir başka boylamsal çalışma ise Umemura ve diğerleri (2015) tarafından yapılmıştır. İlk verileri çocuklar 2 yaşındayken toplayan araştırmacılar, çocuklar 7 yaşına geldiğinde ebeveynler arasında rekabete dayalı birlikte ebeveynlik davranışlarının, çocuklarda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunu ve karşı gelme bozukluğunu yordadığını tespit etmişlerdir.

Riina ve McHale'in (2014) 6 yıl boyunca yürüttükleri boylamsal çalışmada 4 ayrı zaman diliminde veri toplanmıştır. Araştırmada, ortak karar alma ve aktivitelere ortak katılım sağlama olmak üzere iki birlikte ebeveynlik alt boyutu ele alınmıştır. Bu boyutlar ile ergenlerin depresyon belirtileri ve riskli davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ergenlerde riskli davranışları yordama da düşük düzeyde ortak karar alma etkili bulunmuştur. Ortak karar almanın, erkek çocuklarının yüksek risk davranışlarına karşı koruyucu bir etki gösterdiği ortaya konmuştur.

Cabrera ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada birlikte ebeveynlik ile okul öncesi dönem çocuklarının okula hazır bulunuşlukları arasındaki ilişki incelenmiştir. Birlikte ebeveynlik çatışması, çocukların sosyal ve akademik becerileri ile negatif yönlü ilişkili iken, ortak karar vermenin çocukların sosyal ve akademik becerileri ile pozitif yönlü bir ilişki içinde olduğu bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak ebeveynlik çatışması annelerin depresif belirtileri yoluyla dolaylı olarak çocukların sosyal becerileri ile ilişkili bulunmuştur.

Eşler arasındaki çatışmaların sonucunda oluşabilen üçgenleşmenin çocuklarda içselleştirme ve dışsallaştırma problemlerine neden olduğunu ortaya koyan çalışmalara bakıldığında; McConnel ve Kerig (2002) tarafından yapılan araştırmada düşmanlık ve rekabet içeren birlikte ebeveynlik ile erkek çocuklarda görülen içselleştirme ve dışsallaştırma problemleri arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca ebeveynlerin birlikte ebeveynlikteki tutarsızlıkları kız çocuklarında içselleştirme problemleri ile ilişkili bulunmuştur.

Schoppe ve diğerleri (2001) tarafından yapılan boylamsal çalışmada okul öncesi çocuklarının davranış sorunları anne, baba, çocuk üçlüsü bağlamında incelenmiştir. Çocuklar 3

yaşındayken ailelerinin birlikte ebeveynlikleri, ailedeki duygulanım süreçleri ve aile yapısı ele alınmış ardından çocuklar 4 yaşındayken çocukların dışsallaştırma problemleri öğretmenleri tarafından rapor edilmiştir. Çocuklar 3 yaşındayken ailelerinde daha fazla pozitif duygulanımın ve daha fazla destekleyici birlikte ebeveynliğin olması çocukların 4 yaşındayken daha az dışsallaştırma problemleri yaşamasını sağlamıştır. Yüksek düzeyde pozitif duygulanıma sahip olan ailelerin yüksek düzeyde destekleyici birlikte ebeveynlik davranışları sergiledikleri ve daha uyumlu aile yapısına sahip oldukları bulunmuştur.

Jacobvitz ve diğerleri (2004) tarafından yapılan boylamsal çalışmaya ilk bebeklerini bekleyen evli 125 ebeveyn dahil edilmiştir. Ebeveynler ile doğum öncesi, 2 yaş ve 7 yaş dönemlerinde olmak üzere toplamda 3 görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, 2 yaş döneminde deneyimlenen üçgenleşme ile 7 yaş döneminde yaşanan içselleştirme sorunlarının ilişki olduğunu ortaya koyulmuştur.

Teubert ve Pinquart (2010) yaptıkları 59 çalışmayı inceleyen meta analiz çalışmasında, birlikte ebeveynlik çatışması ile çocuklarda içselleştirme ve dışsallaştırma problemlerinin ilişkili olduğunu desteklemektedir.

Birlikte ebeveynlik ile ilgili yapılan çalışmalar göstermektedir ki, birlikte ebeveynlik aile sisteminin tam ortasında bulunan kritik bir alt sistemdir. Olumlu birlikte ebeveynlik olumlu eş ilişkileri, olumlu ebeveynlik deneyimleri ve aile üyelerinin psikolojik uyumları ile ilişkiliyken, birlikte ebeveynlikte görülen çatışma ve uyumsuzluk ise diğer alt sistemlerdeki patolojiler ile ilişkili bulunmuştur.

2.3.3. İyi Oluş İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar: Yurtiçinde yer alan alan yazında iyi oluş alanında yapılan birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde, çoğunlukla ergenler, üniversite öğrencileri ve yetişkinler ile çalışıldığı görülmektedir. Mevcut araştırmanın örneklem grubu ilkokul öğrencileridir. Dolayısıyla, çalışmanın bu kısmında öncelikli olarak ilkokul öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmalar ele alınacaktır. Sonrasında ise, farklı yaş gruplarında yapılmış ve mevcut araştırmanın bir diğer değişkeni olan birlikte ebeveynlik ile alakalı olabilecek çalışmalara yer verilecektir.

Tümer (2018) yaptığı araştırmasında, 9-11 yaş arasındaki çocukların algıladıkları aile ilişkilerinin (destekleyici aile ilişkileri, engelleyici aile ilişkileri) ve bazı demografik değişkenlerin, çocukların yaşam kalitesinin yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, çocukların yaşam kalitesi destekleyici aile ilişkileri ile pozitif bir ilişki halindeyken, engelleyici aile ilişkileri ile negatif bir ilişki halinde bulunmuştur. Bu bulguya ek olarak, demografik değişkenler ile çocukların yaşam kalitesi arasında bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca,

destekleyici ve engelleyici aile ilişkilerinin toplam puanı, çocukların yaşam kalitesinin %35.8'ini yordamaktadır.

Karan (2019), 7-9 yaş arasındaki çocukların okuldaki iyi olma halleri ile ev ve sosyal çevrelerindeki iyi oluşlarının ilişkisini araştırmıştır. Araştırmanın sonunda çocukların hem okul ortamındaki iyi oluşları hem de ev ortamındaki iyi oluşları ortalamanın üzerinde bulunmuştur ve bu iki değişken arasındaki pozitif ilişki ortaya konulmuştur.

Kocaayan (2021), ilkokul 3. Ve 4. Sınıf öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını, benlik algısı, umut düzeyi ve aile, arkadaş ve öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek gibi psikososyal değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde umut düzeyi, benlik algısı, aileden algılanan sosyal destek, öğretmenden algılanan sosyal destek ve arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin, öğrencilerin iyi oluşunun %43'unu açıkladığı görülmüştür.

Erol (2022), ilkokul 3. Sınıf öğrencilerinin arkadaşlık bağı kurma süreçlerini incelemek adına karma desenli bir araştırma yürütmüştür. Bu araştırma kapsamında geliştirilen arkadaşlık ilişkileri geliştirme programı sonrasında, öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri kurma becerisinin, akran ilişkileri ve psikolojik iyi oluş ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Orman (2022), yaratıcı drama etkinlikleri ile çocuklardaki iyi oluşun ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinliklerinin çocukların iyi oluşlarına olumlu yönde etkisi olduğu ve bu etkinin 1 ay sonra yapılan izleme çalışmasında da varlığını koruduğu bulunmuştur.

Kaya Memiş (2019), ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okul nezaket algısı ile psikolojik ve duygusal iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, okul nezaket algısı ile öğrencilerin psikolojik ve duygusal iyi oluşları pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, okul nezaket algısının, öğrencilerin psikolojik ve duygusal iyi oluşlarının %14'ünü açıkladığı ortaya konmuştur.

Dağlı (2023) tarafından duygu odaklı pozitif müdahale programı geliştirmiştir ve geliştirilen bu programın ilkokul 3. Ve 4. Sınıf öğrencilerin iyi oluşları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonrasında, deney ve kontrol gruplarının olumlu-olumsuz duygu, psikolojik iyi oluş, stres, içselleştirilmiş-dışsallaştırılmış problem son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuç göstermiştir ki; geliştirilen müdahale programı, öğrencilerin iyi oluşları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Yetkin Tekin (2019) yaptığı çalışmasında lise öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, demokratik anne baba tutumu ile öğrencilerin yaşam doyumları arasında pozitif bir ilişki varken, otoriter

anne baba tutumu ile öğrencilerin yaşam doyumları arasında negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Kara (2019), Türkiye'nin doğusundaki gençlerle yürüttüğü çalışmasında, sosyoekonomik zorluklar, düşük yoğunluklu silahlı çatışma ortamı ve aile içi şiddet gibi ailevi risk faktörleri ile gençlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Çalışmanın sonucunda, aile içi şiddet, yoksulluk ve silahlı çatışmanın ötesinde, çocuklardaki dışsallaştırma problemlerinin en büyük yordayıcısı olarak bulunmuştur. Bu bulgu, çocukların psikolojik iyi oluşuna, aile içi şiddetinin diğer tüm değişkenlerden daha olumsuz etki edebileceğini göstermiştir.

Eryavuz'un (2022) pandemi döneminde gerçekleştirdiği çalışmasında aile içi iletişim stilleri ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma bulguları aile içi iletişim stilleri ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Tohumcu (2022) anne baba tutumu ve bilinçli farkındalığın ortaokul öğrencilerinde iyi oluşu ne düzeyde yordadığını ortaya koymak için bir çalışma yürütmüştür. Araştırmanın sonucunda, anne baba tutumunun alt boyutları olan sorumluluk ve kabul ile bilinçli farkındalığın anlamlı bir şekilde çocuklarda iyi oluşu yordadığı bulunmuştur. Bu değişkenler birlikte toplam varyansın %29'unu açıklarken, sorumluluk ve kabulün, bilinçli farkındalığa göre daha kuvvetli bir yordayıcı olduğu görülmüştür.

Gürbüz'ün (2022) çalışmasında 60-72 aylık çocuğu olan ebeveynlerin evlilik kaliteleri ve hoşgörü eğilimleri ile çocuklarının psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ebeveynlerin evlilik kaliteleri ve hoşgörü eğilimleri ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Aladağ (2023) tarafından yapılan çalışmada 5-6 yaş grubundaki çocukların psikolojik iyi oluşları ile ebeveynlerinin stres durumları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, ebeveynlerin stres durumları ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Şahin Acar (2024) tarafında yapılan çalışmada ebeveynlerin erken dönem uyum bozucu şemaları ile çocukların psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişki, aile ittifakının aracı rolü ile incelenmeye alınmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin erken dönem uyum bozucu şemaları ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ayrıca, ebeveynin bozulmuş özerklik şemasının, çocukların iyi oluşunu anlamlı şekilde yordadığı ortaya konulmuştur.

Atan (2020) 5-6 yaş çocukların psikolojik iyi oluşları ile ilgili bir model oluşturma ve öğretmenlerin ve ebeveynlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluşları ile

çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda; anne, baba ve öğretmenler kişilik tipleri, ego durumları, çocukların psikolojik iyi oluşlarını birçok boyutta anlamlı olarak yordamıştır. Anne, baba ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ise, çocukların psikolojik iyi oluşlarının tüm boyutlarını anlamlı şekilde yordamıştır.

Özdemir (2021) tarafından yapılan araştırmada anne ebeveyn tutumu, okul öncesi dönemde kaygı ve iyi oluş değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz bulgularına göre; baskıcı otoriter ebeveyn tutumu ile okul öncesi sosyal kaygı arasında pozitif, iyi oluş arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak; baskıcı otoriter tutum ve kaygının çocuklarda iyi oluşu anlamlı şekilde yordadığı ortaya konmuştur.

Söner ve Kırkıç (2024) tarafından 10-14 yaş arası 254 ortaokul öğrencisi ile yaptıkları çalışmada duygusal ve psikolojik iyi oluşları ile kariyer gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Hiyerarşik regresyon analizi kullanılarak, yaş ve akademik başarının duygusal ve psikolojik iyi oluş üzerinde %10, kariyer gelişimi alt boyutlarının ise %24 oranında etkili olduğu bulunmuştur.

Söner ve diğerleri (2024) yapılan başka bir çalışmada, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin duygusal ve psikolojik iyi oluşlarının akademik başarı, yaş, ve çeşitli öğrenme becerileri tarafından ne ölçüde yordanabildiği incelenmiştir. İstanbul'daki Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim gören 396 özel yetenekli öğrenci üzerinde yapılan hiyerarşik regresyon analizi, akademik başarı ve yaşı %11, diğer becerilerin ise %22 oranında duygusal ve psikolojik iyi oluşa katkıda bulunduğunu göstermiştir. Toplamda, bu değişkenlerin birlikte duygusal ve psikolojik iyi oluşun %33'ünü açıkladığı bulunmuştur. Bulgular, özel yetenekli öğrencilerin iyi oluşunu etkileyen faktörlerin önemini vurgulamaktadır.

2.3.4. İyi Oluş İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar: Yerli alan yazında olduğu gibi yabancı alan yazında da iyi oluş ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmaların da büyük bir kısmı ergenler ve yetişkinler ile ilgili değişkenlere odaklanırken, ilkökul çağındaki çocukların iyi oluşlarını ele alan çalışmalara da rastlanmaktadır. Literatür mevcut çalışmanın örneklem grubu ve değişkenleri göz önünde bulundurularak taranmıştır.

Crews ve diğerleri (2004) tarafından yapılan çalışmada ilkökul çocuklarında psikolojik iyi oluşunu arttırmaya yönelik müdahale planı geliştirilmiştir. Bu program dâhilinde çalışmaya katılan öğrenciler ile aerobik çalışması yapılmıştır. Çalışma sonunda, öğrencilerin depresyon seviyelerinin düştüğü, psikolojik iyi oluşlarının ve benlik algılarının arttığı görülmüştür.

Cluver ve Gardner (2007) çalışmalarında 8-19 yaş arası HIV/AIDS hastası olan çocukların algıladıkları sosyal destek ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Çalışma

bulgularına göre, ailesi tarafından sağlanan sosyal destek algısı yüksek olan çocukların, psikolojik iyi oluşları yüksekken depresyon seviyeleri düşük bulunmuştur.

Nickerson ve Nagle (2004), araştırmalarında orta çocukluk dönemindeki çocukların anne-babaya ve arkadaşlara bağlanmaları ile iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuç olarak, hem ebeveynlere bağlanma hem de arkadaşlara bağlanma genel iyi oluşun yordayıcısı olarak bulunmuştur.

Rouse ve Fantuzzo (2009) tarafından yapılan araştırmada ilkökul öğrencilerinin akademik başarıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Okul başarısı ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Slee'nin (1995) yaptığı araştırmada ilkökul öğrencilerinin benlik algıları, zorbalık yaşantıları ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki incelenmiştir. Artan zorbalık yaşantılarının benlik saygısı, psikolojik iyi oluş ve depresyon ile negatif ilişkide olduğu ortaya konmuştur.

Rigby ve Slee (2010) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise, ilkökul öğrencilerinin kişiler arası ilişki boyutları ile psikolojik iyi oluşları ele alınmıştır. Araştırma bulguları göstermiştir ki; olumlu benlik algısı ve olumlu kişiler arası ilişkiler ile psikolojik iyi oluş ile pozitif yönde, zorbalık davranışı ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Lavasani ve diğerleri (2011) sürdürdükleri çalışmalarında lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarını algıladıkları ebeveyn stilleri ve psikolojik destekleri açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin psikolojik iyi oluşları ile algıladıkları otoriter ebeveyn tutumu arasında negatif yönde, algıladıkları psikolojik destek düzeyi ile ise pozitif yönde bir ilişki ortaya konmuştur.

Amato (2014), lise öğrencilerin psikolojik iyi oluşları ile anne-ergen, baba-ergen ilişkileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Analizler sonucunda, baba-ergen ilişkisinin öğrencilerin psikolojik iyi oluşları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Bu bulguya ek olarak, ebeveynler arasındaki evlilik kalitesi ve ebeveyn-çocuk yakınlığının da öğrencilerin psikolojik iyi oluşları ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mevcut çalışmanın değişkenleri olan birlikte ebeveynlik ve çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ulaşılan bulguların, aile sistemi içerisindeki bileşenlerin karşılıklı olarak birbirleri ile etkileşim halinde olduğu düşüncesi ile uyumlu olduğu görülmüştür. Aile içerisinde sosyalleşen ve gelişen çocuğun duygusal ve psikolojik iyi oluşunun, anne ve babası ile kurduğu olumlu ilişkiler ile bağlantılı olması, birlikte ebeveynlik gibi anne-baba-çocuk arasındaki üçlü etkileşim ile daha kapsamlı bir şekilde açıklanabileceği düşüncesi oluşmuştur.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının duygusal ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile nicel araştırma yöntemlerinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin, değişkenlere manipüle edilmeksizin incelendiği araştırmadır. İlişkisel taramada neden-sonuç ilişkisi aranmaz, sadece değişkenlerin bir aradaki değişimleri incelenir (Büyüköztürk vd., 2021). Doğrudan ilişki analizlerinin yanı sıra dolaylı ilişkiler de incelenmiştir. Dolaylı ilişkiler için Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Bu araştırmada yordayıcı değişken birlikte ebeveynlik, yordanan değişken ise çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşudur.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2023/2024 eğitim öğretim yılında, Bursa Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilkokullarda eğitim gören 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ve ebeveynlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, kolay örnekleme metodu kullanılmıştır. Bu metot, olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerindendir. Kolay örnekleme metodu; yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, gönüllü bireyler üzerinde veri toplamaya dayanan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2021).

Araştırma kapsamında 720 ebeveyne onam formu gönderilmiş, 350 ebeveyn çalışmaya çocuğu ile birlikte katılmak istediğini beyan etmiştir. 11 katılımcı formu eksik doldurduğu gerekçesi ile analize dahil edilmemiştir. Verilerin normallik analizleri sırasında uç değerlerin temizlenmesi sonucu 310 ebeveyn ve 310 çocuktan elde edilen veriler ile analizlere devam edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ve ebeveynlerin cinsiyetlerine, ebeveynlerin eğitim ve sosyoekonomik düzeylerine ait betimsel bulgulara sırasıyla Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 1

Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Grup	Cinsiyet	<i>f</i>	%
Öğrenci	Kız	188	60.6
	Erkek	122	39.4
	Toplam	310	100.0

Ebeveyn	Anne	235	75.8
	Baba	75	24.2
	Toplam	310	100.0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmaya 188 kız öğrenci (%60,6), 122 erkek öğrenci (%39,4) katılırken, araştırmaya katılan ebeveynlerin 235’ü (%75,8) annelerden, 75’i (%24,2) babalardan oluşmaktadır.

Tablo 2

Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi	<i>f</i>	%
İlkokul mezunu	31	10
Ortaokul mezunu	33	10.6
Lise Mezunu	78	25.2
Lisans Mezunu	146	47.1
Lisansüstü ve üzeri mezunu	22	7.1
Toplam	310	100.0

Tablo 2’de görüldüğü üzere ebeveynlerin 31’i (%10) ilkokul, 33’ü (%10,6) ortaokul, 78’i (%25,2) lise, 146’sı (%47,1) lisans, 22’si (%7,1) lisans ve üzeri mezunudur.

Tablo 3

Ebeveynlerin Sosyoekonomik Düzeyi İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ebeveynlerin Sosyoekonomik Düzeyi	<i>f</i>	%
Düşük	18	5.8
Orta	267	86.1
Yüksek	25	8.1
Toplam	310	100.0

Tablo 3’te görüldüğü gibi ebeveynlerin 18’i (%5,8) sosyoekonomik düzeylerini düşük olarak, 267’si (%86,1) orta olarak, 25’i (%8,1) yüksek olarak bildirmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında ebeveynler için hazırlanan ve öğrencilerinin cinsiyetini, ebeveynin cinsiyetini, eğitim durumu, medeni durumunu, sosyoekonomik durumunu ölçmek amacıyla hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (Bknz. Ek 3), Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ve Stirling Çocuklar için Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ): Özdemir ve diğerleri (2021) tarafından Türkiye’de geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı ebeveynlerin birlikte ebeveynlik tutumlarını değerlendirmektir. Ölçek ebeveynler tarafından doldurulmaktadır. 46 madde, 6 boyuttan (Birlikte Ebeveynlik Desteği, Birlikte Ebeveynlik Küçümsemesi, Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü, Birlikte Ebeveynlik Çatışması, Birlikte Ebeveynlik anlaşması, Aile ilişkilerinin Ortak Yönetimi) oluşan ölçek, 4’lü likert tiptedir. Ölçekte 32., 35. ve 40. Maddeler ters kodlanan maddelerdir.

Test geliştirme çalışmaları esnasında yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Birlikte Ebeveynlik Ölçeğinin alt boyutları için Cronbach alfa katsayıları .87 ile .95 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanı için güvenirlik puanı .97’dir. Üç hafta ara ile yapılan test-tekrar test çalışmalarında ise güvenirlik katsayıları .76 üzerinde hesaplanmıştır. Araştırma bulgularına göre Birlikte Ebeveynlik Ölçeği birlikte ebeveynlik ilişkisinin düzeyinin araştırılmasında kullanılacak geçerli, güvenilir ve kapsamlı bir ölçme aracıdır. Araştırma örneklemine ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Olma Ölçeği (SCDPIO): Liddle ve Carter (2015) tarafından geliştirilen, Akın ve diğerleri (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılan ölçek, 9-16 yaş arası çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. 12 maddeden oluşan, 5’ li likert tipi bir ölçektir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar çocuklar için yüksek düzeyde duygusal ve psikolojik iyi oluşu göstermektedir. Ölçeğin uyarlanması sırasında yapılan analizlere göre, ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları .57 ile .73 arasında sıralanmakta, Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı .90 hesaplanmaktadır. Bu veriler ışığında Stirling Çocuklar için Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe formu geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Bu çalışmada, sekiz yaş grubu çocuklar için de aynı ölçek kullanılmak istenmiş dolayısıyla güvenirlik geçerlik analizleri bu yaş grubu için yeniden hesaplanmıştır. Ölçek uyum iyi değerleri ($\chi^2/\sqrt{sd}=2.310$, CFI= .939, GFI=.941, SRMR=.042) ölçeğin sekiz yaş grubu çocuklar için de geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Ayrıca, araştırma örneklemine ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmanın bu bölümünde verilerin toplanmasında ve çözümlemesinde izlenen yollar aktarılmıştır.

3.4.1. Verilerin Toplanması: Araştırma verilerinin toplanması için, Bursa Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği İnceleme Kurulu'ndan (20/01/2024 tarih 14506 sayılı) ve Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Nilüfer İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama izinleri alınmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında, Bursa ili, Nilüfer ilçesinde bulunan devlet okullarının 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ve ebeveynlerinden veriler, araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırmaya öncesinde tüm öğrenci velilerine (N:720) Veli Onam Formu (Bknz. Ek 6) dağıtılmıştır. Araştırmaya katılım göstermek isteyen 310 öğrenci ve 310 veli ile çalışma sürdürülmüştür. Veri toplama araçları dağıtılmadan önce öğrenci ve ebeveyn ölçeklerini eşleştirebilmek için ölçekler numaralandırılmış ve öğrencilere rastgele olacak şekilde dağıtılmıştır. Veriler ders saatleri içerisinde öğrencilere dağıtılmıştır. Uygulama öncesi katılımcılar ölçekler ve araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiş ve katılımcılardan gelen sorular yanıtlanmıştır. Öğrenci uygulamaları yaklaşık 20 dakikada tamamlanmıştır. Ebeveyn ölçekleri öğrenciler ile eve gönderilmiş, ebeveynler tarafından doldurularak okula teslim edilmiştir.

3.4.2. Verilerin Çözümlemesi: Bu çalışmada verilerin analizi SPSS 25.0 kullanılarak yapılmıştır. SPSS programına girişi yapılan veriler için eksik ve kayıp veri olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ardından, temel varsayımlar test edilmiştir. Verilerin normallik dağılımını incelemek için ölçeklere ait toplam puanların ve alt boyutların çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Tabacknick ve Fidell'e (2003) göre, -1,5 ile +1,5 arasında çarpıklık ve basıklık değerleri görüldüğünde verilerin normal dağıldıkları kabul edilmektedir. Uç değerler temizlendikten sonra tüm alt boyutların normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek puanlarına ait analiz sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

Ölçek Puanlarına Ait, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri Tablosu

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği	N	Min.	Maks.	$\bar{x}$	Ss	Skewness	Kurtosis
Birlikte ebeveynlik anlaşması	310	11.00	24.00	20.87	2.79	-.616	.119
Birlikte ebeveynlik desteği	310	11.00	36.00	31.27	4.88	-.955	.614

Birlikte ebeveynlik çatışması	310	7.00	22.00	9.26	2.67	1.355	1.478
Eşin ebeveynliğini küçümseme	310	9.00	14.00	9.80	1.20	1.458	1.282
Birlikte ebeveynlik iş birliği	310	8.00	32.00	24.87	5.38	-.538	-.436
Aile iletişiminin ortak yönetimi	310	10.00	28.00	24.10	4.02	-1.019	.468
SÇDPİÖ Ölçeği	N	Min.	Maks.	$\bar{x}$	Ss	Skewness	Kurtosis
Çocukların İyi Oluşu	310	23.00	60.00	46.22	8.62	-.616	.409

Temel varsayımların kontrol edilmesinden sonra değişkenlerin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için Bağımsız Grup t Testi yapılmıştır. Bağımsız Grup t Testi yolu ile analiz yapılabilmesi için belirli önkoşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Bu ön koşullar; karşılaştırılan iki bağımsız grup olmalıdır, bağımlı değişken eşit aralıklı ya da eşit oranlı ölçeğe düzeyinde olmalıdır, bağımlı değişken her iki grupta da normal dağılmalıdır (Büyüköztürk vd., 2018). Bu çalışmada anne/baba, kız çocuk/erkek çocuk olmak üzere cinsiyet grupları üzerinden karşılaştırma yapılmıştır, kullanılan ölçekler eşit aralıklı ölçeğe düzeyindedir, bağımlı değişkenler her iki grupta da normal dağılım göstermektedir. Bu durumda, Bağımsız Grup t Testi varsayımlarının tamamı karşılanmıştır. Ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının duygusal ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu kullanılmıştır. Ebeveynlerin birlikte ebeveynliklerinin çocuklarının iyi oluşlarını yordama gücünü incelemek için ise Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi (Multiple Linear Regression Analysis) kullanılmıştır. Çoklu regresyon yoluyla veri analizini gerçekleştirmeden önce, belirli önkoşullara uygunluğun sağlanması önemlidir: değişkenler en azından bir aralık ölçeğinde ölçülmeli ve normal bir dağılım sergilemeli, otokorelasyon bulunmamalı, tahmin için amaçlanan değişkenler uygun olmalı ve ayrıca değişkenler arasında anlamlı korelasyonların önlenmesi için karşılıklı olarak bağımsız olmalı ve yordayıcı ile sonuç değişkenleri arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki bulunmalıdır (Can, 2018). Mevcut çalışmada, çoklu doğrusal regresyon analizinin ön koşulları arasında yer alan bağımsız değişkenlerin çoklu bağlantılılık sorunu olup olmadığı ile ilgili olarak tolerans ve VIF (varyans artış faktörü) bulguları incelenmiştir. Çoklu bağlantılılık sorununun olmaması için tolerans değerlerinin 0.20'den büyük, VIF değerlerinin 30'dan küçük olması önerilmektedir (Field, 2009). Çalışmanın bağımsız değişkenlerine ait tolerans ve VIF değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5*Tolerans ve VIF Değerleri Tablosu*

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Çoklu Bağlantılılık</i>	
	<i>Tolerans</i>	<i>VIF</i>
Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	.620	1.614
Birlikte Ebeveynlik Çatışması	.667	1.499
Birlikte Ebeveynlik Desteği	.563	1.776
Eşin Ebeveynliğini Küçümseme	.717	1.395
Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü	.677	1.476
Aile İçi İlişkilerin Ortak Yönetimi	.735	1.360

Tablo 5’te sunulan değerlerin tamamı, çoklu bağlantılılık sorunu olmadığını göstermiştir. Ayrıca bağımsız değişkenlerin hata değerinin birbirinden bağımsız olup olmadığı (otokorelasyon problemi) Durbin-Watson değeri üzerinden incelenmiştir. Bu değer ideal değeri 2.00 olarak, 1.00 ve 3.00 arasında olması ise otokorelasyonun olmadığını göstergesi olarak kabul edilmektedir (Field, 2009). Buna göre, tespit edilen 1.985 değeri otokorelasyon problemi olmadığını göstermiştir. Son olarak ise, tüm analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ilişki analizlerine ve farklılaşma analizlerini sonuçlarına yer verilmiştir. Bulgular, araştırma sorularına sırası ile yanıt verecek şekilde organize edilmiştir.

4.1. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Düzeyleri ile Çocuklar Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin birlikte ebeveynlik düzeyleri ile çocuklarının iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi sonucu elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

4.1.1. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Düzeyleri ile Çocuklar Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukların Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının İncelenmesi: Bu bölümde birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik desteği, birlikte ebeveynlik çatışması, eşin ebeveynliğini küçümseme, birlikte ebeveynlik iş bölümü, aile içi iletişimin ortak yönetimi ve çocukların toplam duygusal ve psikolojik iyi oluş puanlarının çocukların cinsiyetine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları yer almaktadır. Bulgulara, Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6

Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri Ve Çocukların Toplam Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Puanlarının Çocukların Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını İncelemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t Testi		
					t	Sd	p
Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	Kız	188	20.89	3.46	.12	308	.30
	Erkek	122	20.85	3.48			
Birlikte Ebeveynlik Çatışması	Kız	188	9.21	4.97	-.44	308	.13
	Erkek	122	31.29	6.50			
Birlikte Ebeveynlik Desteği	Kız	188	31.25	6.15	-.07	308	.24
	Erkek	122	31.29	6.50			
Eşin Ebeveynliğini Küçümseme	Kız	188	9.78	4.97	-.50	308	.47
	Erkek	122	9.85	4.60			
Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü	Kız	188	24.94	6.26	.29	308	.61
	Erkek	122	24.76	5.94			

Aile İletişiminin Ortak Yönetimi	Kız	188	24.23	4.97	.70	308	.51
	Erkek	122	23.90	4.60			
SÇDPİÖ Ölçeği	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t Testi		
					<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Çocukların İyi Oluşu	Kız	188	46.03	8.68	.56	308	.53
	Erkek	122	46.53	8.54			

***:p<.001, **:p<.01, *:p<.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi, ebeveynlerin birlikte ebeveynlik alt boyutlarından birlikte ebeveynlik anlaşması [$t_{(308)} = .30, p > .05$], birlikte ebeveynlik çatışması [$t_{(308)} = .13, p > .05$], birlikte ebeveynlik desteği [$t_{(308)} = .24, p > .05$], eşin ebeveynliğini küçümseme [$t_{(308)} = .47, p > .05$], birlikte ebeveynlik iş bölümü [$t_{(308)} = .61, p > .05$] ve aile iletişiminin ortak yönetimi [$t_{(308)} = .45, p > .05$] toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Bunun yanı sıra çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşlarının da cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır [$t_{(308)} = .56, p > .05$].

4.1.2. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının İncelenmesi: Bu bölümde birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik desteği, birlikte ebeveynlik çatışması birlikte ebeveynlik iş bölümü, eşin ebeveynliğini küçümseme ve aile içi iletişimin ortak yönetimi puanlarının ebeveynlerin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları yer almaktadır. Bulgulara, Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7

Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Ebeveynin Cinsiyetine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını İncelemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t Testi		
					t	Sd	p
Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	Anne	235	20.65	3.46	-2.44	308	.05
	Baba	75	21.56	3.48			
Birlikte Ebeveynlik Çatışması	Anne	235	9.41	4.97	1.69	308	.16
	Baba	75	8.81	6.50			
Birlikte Ebeveynlik Desteği	Anne	235	31.22	6.15	-.28	308	.50
	Baba	75	31.41	6.50			
Eşin Ebeveynliğini Küçümseme	Anne	235	9.80	4.97	-.25	308	.78

	Baba	75	9.84	4.60			
Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü	Anne	235	24.04	5.49	-.51	308	.00**
	Baba	75	27.53	4.01			
Aile İletişiminin Ortak Yönetimi	Anne	235	24.04	4.97	-.51	308	.10
	Baba	75	24.32	4.60			

***:p<.001, **:p<.01, *:p<.05

Tablo 7’de görüldüğü gibi, ebeveynlerin birlikte ebeveynlik alt boyutlarından birlikte ebeveynlik anlaşması [$t_{(308)} = .508$, $p > .05$], birlikte ebeveynlik çatışması [$t_{(308)} = .16$, $p > .05$], birlikte ebeveynlik desteği [$t_{(308)} = .50$, $p > .05$], eşin ebeveynliğini küçümseme [$t_{(308)} = .78$, $p > .05$] ve aile iletişiminin ortak yönetimi [$t_{(308)} = .10$, $p > .05$] toplam puanlarının ebeveynin cinsiyetine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır. Bunun yanında, birlikte ebeveynlik iş bölümü [$t_{(308)} = .001$, $p > .05$] toplam puanlarının ebeveynin cinsiyetine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, babaların birlikte ebeveynlik iş bölümü toplam puanları, annelerin birlikte ebeveynlik iş bölümü toplam puanlarına kıyasla daha yüksektir.

4.2. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri ile Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmanın bu bölümünde, birlikte ebeveynlik ölçeği alt boyutları ile çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişki sunulmuştur. Birlikte ebeveynliğin anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, birlikte ebeveynlik desteği, eşin ebeveynliğini küçümseme, birlikte ebeveynlik iş bölümü ve aile içi ilişkilerin ortak yönetimi değişkenleri ile çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişkiler incelenirken Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlikleri İle Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkileri İncelemek Amacıyla Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1. Çocukların İyi Oluşu	1						
2. Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	.239**	1					

3. Birlikte Ebeveynlik Çatışması	-.225**	-.341**	1				
4. Birlikte Ebeveynlik Desteği	.310**	.552**	-.400**	1			
5. Eşin Ebeveynliğini Küçümseme	-.211**	-.200**	-.498**	-.323**	1		
6. Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü	.222**	.425**	-.310**	.499**	-.299**	1	
7. Aile İçi İletişimin Ortak Yönetimi	.30**	.429**	-.282**	.414***	-.240**	.390**	1

***: $p < .001$, **: $p < .01$, *: $p < .05$

Tablo 8’de görüldüğü gibi, çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş puanları ile sırasıyla; birlikte ebeveynlik anlaşması puanları arasında [$r = .239$, $p < .001$] düzeyinde düşük seviyede ve pozitif yönde, birlikte ebeveynlik çatışması puanları arasında [$r = -.225$, $p < .001$] düzeyinde düşük seviyede ve negatif yönde, birlikte ebeveynlik desteği arasında [$r = .310$, $p < .001$] düzeyinde orta seviyede ve pozitif yönde, eşin ebeveynliğini küçümseme puanları arasında [$r = -.222$, $p < .001$] düzeyinde düşük seviyede ve negatif yönde, birlikte ebeveynlik iş bölümü arasında [$r = .222$, $p < .001$] düzeyinde düşük seviyede ve pozitif yönde, aile içi ilişkilerin ortak yönetimi puanları arasında [$r = .300$, $p < .001$] düzeyinde orta seviyede ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Yani, ebeveynlerin anlaşma, destek, iş birliği ve ortak yönetim puanları arttıkça, çocuklarının duygusal ve psikolojik iyi oluş puanları da anlamlı düzeyde artarken, çatışma ve eşin ebeveynliğini küçümseme puanları arttıkça çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş puanları anlamlı şekilde düşmektedir.

4.3. Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Düzeylerinin Çocuklarının Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşunu Yordayıp Yordamadığının İncelenmesi

Araştırmanın bu bölümünde birlikte ebeveynlik alt boyutlarının bir bütün olarak çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşunu ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla Çoklu Regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 9’da analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 9

Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynliklerinin Çocukların Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşu Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çoklu Regresyon Bulguları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Standardize Olmayan Katsayılar	β	t	p
---------------------	-------------------------	--------------------------------	---------	---	---

		b	S. Hata	%95 GA Alt	%95 GA Üst			
	(Sabit)	33,8	5.944	22.166	45.561		5.697	.000
Çocuklarda Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş	Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	.084	.185	-.280	.448	.031	.457	.648
	Birlikte Ebeveynlik Çatışması	-.158	.187	-.525	.209	-.055	-.846	.398
	Birlikte Ebeveynlik Desteği	.257	.111	.038	.475	.164	2.314	.021
	Eşin Ebeveynliğini Küçümseme	-.485	.399	-1.271	.301	-.076	-1.215	.225
	Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü	.025	.092	-.156	.206	.018	.273	.785
	Aile İçi İlişkilerin Ortak Yönetimi	.339	.118	.107	.571	.178	2.874	.004

Not. $F(6, 303) = 8.496, p = .00$; Adj. $R^2 = .127$

Tablo 8'deki regresyon bulguları incelendiğinde, kurulan model anlamlı bulunmuş ($F(6, 303) = 8.496, p = .00$) ve bağımsız değişkenler, bağımlı değişkendeki değişimin %12.7'sini (Adj. R^2) açıklamıştır. Buna göre, birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, birlikte ebeveynlik desteği, eşin ebeveynliğini küçümseme, birlikte ebeveynlik iş bölümü ve aile içi iletişimin ortak yönetimi değişkenleri birlikte çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşundaki değişimi anlamlı olarak etkileyen bir model oluşturmuştur ($p = .00$)

Değişkenlerin etkileri detaylı olarak incelendiğinde ise birlikte ebeveynlik desteği ile aile ilişkilerinin ortak yönetiminin çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşunu anlamlı olarak etkilediği ($p < .05$) ancak diğer birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, eşin ebeveynliğini küçümseme ve birlikte ebeveynlik iş bölümünün çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşunu anlamlı şekilde etkilemediği ($p > .05$) tespit edilmiştir.

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın sonuçlarına, ilgili alan yazın ile birlikte ele alınarak tartışılmasına ve gelecek çalışmalar ve uygulayıcılar için önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın nicel amaçları için uygulanan analiz yöntemleri sonucunda aşağıda sıralanan sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar alan yazındaki çalışmalar ışığında tartışılmıştır.

Araştırmada ele alınan bağımlı değişken çocuklarda iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yani, çocukların iyi oluşu kız ya da erkek çocuk olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Çocukların iyi oluşlarını cinsiyet değişkeni üzerinden ele alan çalışmalara bakıldığında özellikle ilkökul çağı ve öncesinde yapılan çalışmaların, mevcut çalışmanın sonuçlarının desteklendiği, çocukların iyi oluşunun cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir (Aladağ, 2023; Gürbüz, 2022; Kaya Memiş, 2018; Tohumcu, 2022; Tümer, 2018; Yetkin Tekin, 2019). Fakat çalışma grubundaki öğrencilerin yaşı arttıkça, iyi oluşun cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan çalışmalara da ulaşılmaktadır. Hem ergenler (Aslan, 2019; Hamurcu, 2011; Radler ve Ryff, 2010; Ryff, 1989; Tümkaya, 2011) hem de yetişkinler ile (Ercan ve Eryılmaz, 2011; Gürel, 2009; Topuz, 2013) yapılan çalışmalarda cinsiyetin iyi oluşu farklılaştırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bulguların yaş dönemine göre farklılaşması, konunun gelişim psikolojisi bakış açısıyla ele alınmasının faydalı olabileceğini düşündürmüştür. Örneğin, Freud'un psikoanalitik kuramına göre ilkökul çağı, latent dönem olarak adlandırılmaktadır ve bu dönemde çocuklar cinsel ilgilerini bastırarak, zihinsel ve sosyal beceriler geliştirmeye odaklanmaktadır. Aynı şekilde Erikson'un psikososyal gelişim kuramında da ilkökul çağında çocuklar enerjilerini zihinsel faaliyetlere odaklayarak, bilgilerini arttırmaya çalışmaktadır. Bu dönemde, hem kızların hem de erkeklerin karşı karşıya kaldıkları gelişim görevleri bilişsel becerilere odaklanmıştır ve bu gelişim görevi üzerinde cinsiyet özelinde ayrışan bir sorumluluk bulunmadığı düşünülmektedir. Ergenlik ve sonrası ise her iki kuramda da, rol karmaşalarının yaşandığı, kimlik arayışlarının olduğu gelişim görevleri yer almaktadır. Bu dönemde karşılaşılan gelişim görevleri kendi kimliğini keşfetmeye, karşı cinsle yakın ilişkiler kurmaya odaklanmıştır ve bu noktada kadın ya da erkek olmak iş hayatında ya da evlilik hayatında üstlenilecek sorumluluk ve beklentileri farklılaştırabilmektedir. Bu yönü ile ele alındığında, ilkökul çağında henüz cinsiyet rollerinin netleşmediğini, dolayısıyla çocukların iyi oluşunu farklılaştırmadığını, fakat ilerleyen yaşlarda cinsiyetle ilgili roller, sorumluluklar ve beklentiler geliştikçe iyi oluşu farklılaştırabileceği düşünülebilir. Diğer yandan, modern toplumlarda çocuk yetiştirme süreçlerinde cinsiyet kalıplarına odaklanan

yaklaşımların giderek azaldığı düşünülmektedir. Mevcut çalışmanın araştırma grubu ele alındığında, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin yüksek olması, cinsiyet kalıplarından arınmış bir yetiştirme tarzı ile ebeveynlik yapıyor olabileceklerini düşündürmüştür. Ele alınan çalışmalar ve açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, çocukların iyi oluşunu farklılaştırma noktasında cinsiyetin tek başına etkili bir faktör olmadığı, yaş, kültürel çevre gibi değişkenler ile birlikte ele alındığında daha anlamlı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada ele alınan bağımsız değişken birlikte ebeveynliğin de çocuklarının cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur. Bir başka deyişle, kız ya da erkek çocuğa sahip olmak, birlikte ebeveynlik puanlarını farklılaştırmamaktadır. Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, çalışmaların büyük çoğunluğunda birlikte ebeveynliğin çocuğun cinsiyeti açısından ele alınmadığı görülmektedir. Yalnızca, Er (2023) tarafından yapılan çalışmada bu değişken ele alınmıştır. Mevcut çalışma bulgularının aksine, Er (2023) tarafından yapılan çalışmada kız çocuğa sahip ebeveynlerin, erkek çocuğa sahip ebeveynlerden daha yüksek düzeyde birlikte ebeveynlik bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Aynı şekilde, Kreg ve McConnel, (2002) ile Umemura ve diğerlerinin (2015) yaptıkları çalışmalarda da birlikte ebeveynliğin sahip olunan çocuğun cinsiyetine göre farklılaştığı sonucunun bulunması araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. McHale ve Riina (2013) da çalışmalarında erkek çocuk sahibi ebeveynlerin, kız çocuk sahibi ebeveynlere kıyasla daha yüksek düzeyde ortak karar alma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Teubert ve Pinguart (2014) yaptıkları meta analiz çalışmasında çocuk cinsiyetinin yalnızca ebeveynler arasındaki anlaşma ve sosyal işlevsellik alanlarında farklılaştırıcı bir etkiye sahip olduğunu, diğer alanlarda bir farklılaşmaya sebep olmadığını bulmuştur. Alan yazında yer alan bu araştırma bulguları da sonuçlarla örtüşmemektedir. Birlikte ebeveynliğin çocuğun cinsiyetine göre farklılaştığını bulgulayan çalışmaların ortak noktasının, çocuklarda dışa dönük problemler ve riskli davranışlar gibi konuları ele alması ve erkek çocuklarında kızlara oranla daha yüksek düzeyde dışa dönük problem ve riskli davranış bildirilmesi olduğu dikkat çekmiştir. Bu durumda, erkek çocukları olan ebeveynlerin daha düşük düzeyde birlikte ebeveynlik bildirmelerinin, çocuklarının davranış problemleri ve riskli davranışları sebebiyle deneyimledikleri olumsuz yaşantılar ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Alan yazında, erkek çocuğa sahip ebeveynlerin, kız çocuğa sahip ebeveynlere kıyasla daha yüksek stres deneyimlediklerini ortaya koyan çalışmalar da bu düşüncüyü desteklemektedir (Halverson ve Martin, 1981). Mevcut çalışmada ise, ilkokul çağı çocuklarının iyi oluşları ile ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri ile çalışılmıştır. Hem kız çocukların hem de erkek çocukların iyi oluş puanlarının birbirlerine yakın olduğu tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların iyi oluş puanları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmaması, her iki grubunda hayata dair olumlu tutum içinde olma, kendilerini yeterli bulma, işlevselliklerini yerine getirebilme ve çevreleri ile olumlu ilişkiler kurabilme konularında benzer yaşantılar içerisinde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu durum, kız ve erkek çocuğu olan ebeveynlerin benzer ebeveynlik deneyimleri yaşadıklarını bu sebeple birlikte ebeveynlik açısından bir farklılaşma göstermediklerini düşündürebilir.

Ebeveyn cinsiyetinin birlikte ebeveynlik üzerindeki farklılaştırıcı etkisine bakıldığında; annelerin Birlikte Ebeveynlik İşbirliği puan ortalamalarının, babaların puan ortalamalarına kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür. Yani, anneler birlikte ebeveynlikte eşleri ile daha düşük düzeyde iş birliği halinde olduklarını bildirmişlerdir. Mevcut araştırmanın bulgularına paralel olarak; Van Egeren (2004) ve Teubert ve Pinquart (2014), annelerin babalara kıyasla daha düşük işbirliği bildirdiği sonucuna ulaşmıştır. Arıcı (2023) ve Er (2023) de aynı şekilde annelerin daha düşük işbirliği puanları paylaştığını ortaya koymuşlardır. Aygürlü (2023) ve Erdemiroğlu Aşık (2022) tarafından gerçekleştirilen nicel araştırmalarda ise, çocuk yetiştirme sürecindeki sorumluluğun daha çok annede olduğu, babanın sürece destekçi olarak katıldığı kaydedilmiştir. Bu sonuçlar mevcut araştırma sonuçlarını desteklerken, çocuk yetiştirme sürecinde temel sorumluluğun anne tarafından yüklenildiğini göstermektedir. Birlikte Ebeveynlik Anlaşması, Birlikte Ebeveynlik Desteği, Eşin Ebeveynliğinin Küçümsenmesi, Birlikte Ebeveynlik Çatışması ve Aile İçi İlişkilerin Ortak Yönetimi'nde ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Mevcut çalışmanın bulgularının aksine Arıcı'nın (2023) çalışmasına göre, anneler babalara oranla daha düşük destek, daha yüksek çatışma ve daha yüksek eşin ebeveynliğinin küçümsenmesi bildirmektedir. Er (2023) tarafından yapılan araştırmada da babaların birlikte ebeveynlik anlaşması ve desteği alt boyutlarından aldıkları puanlar annelerinkinden yüksekken; annelerin birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin ebeveynliğinin küçümsenmesi alt boyutlarından aldıkları puanların babalarinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Her ne kadar çocuğun iki ebeveynli bir sistem içerisinde yetiştiği ve sosyalleştiği düşüncesi modern ebeveynlik araştırmalarının odak noktası olsa da, günümüzde hala çocuk gelişimini aile bağlamında ele alan pek çok kuram, annenin rolünün birincil olduğu, babaların annenin çocuk yetiştirme sürecine desteği ile geliştirilen 2+1 modeli üzerinden ilerleme eğilimindedir (McHale ve Lindahl, 2011). Yukarıdaki bulgular bu eğilimi desteklemektedir. Günümüz değişen şartlarında, annelerin çalışma hayatında daha çok bulunması, hem iş hem de ev ortamında sorumluluklarının artmasına sebep olmaktadır. Babalar eskisine oranla ebeveynlikte aktif rol alarak çocuk bakımına katılsalar da, annelerin birincil bakım veren, babaların ise bu bakıma destek olan ikincil bakım veren olduğu yaklaşım halen varlığını

sürdürmektedir. Geleneksel aile dinamikleri içerisinde yetişen pek çok baba, kendi babalarından modelledikleri babalık kalıbının dışına çıkarak, çocuklarının bakımları konusunda görev ve sorumluluk almaktadırlar. Bu durum babaların, birlikte ebeveynlik işbirliğinde ve desteğinde kendilerini yeterli olarak algılamalarına ve yüksek işbirliği ve destek bildirmelerine neden olmaktadır. Geleneksel aile dinamikleri içerisinde yetişen pek çok anne ise, kendi annelerinden modelledikleri annelik kalıbına ek olarak iş hayatındaki sorumluluklarını eklemekte, ev-iş-çocuk dengesini kurmaya çalışmaktadır. Günümüzde annelerin artan rol ve sorumlulukları, babalar tarafından sağlanan destek ve işbirliğinin yetersiz olarak algılanmasına sebep olmaktadır. Babalar tarafından yeterli ve olumlu görünen işbirliğinin, anneler tarafından yetersiz olarak algılanıyor olması, birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin ebeveynliğinin küçümsenmesi gibi alanlarda annelerin yüksek puan bildirmesine sebep oluyor olabilmektedir. Mevcut çalışmada, birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin ebeveynliğinin küçümsenmesi gibi birlikte ebeveynliğin olumsuz alt boyutlarında bir farklılaşma çıkmaması çalışma grubunu oluşturan ebeveynlerin eğitim ve sosyoekonomik düzeyleri ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Bu bulgulara ek olarak, Birlikte Ebeveynlik Anlaşması ve Aile İçi İlişkilerin Yönetiminde anne ve babalar arasında farklılaşma olmaması mevcut çalışmada olduğu gibi, birlikte ebeveynliği konu alan pek çok çalışmada ulaşılan bir bulgudur (Arıcı, 2023; Aygürler, 2023; Erdemiroğlu Aşık, 2021). Bu durum, her ne kadar işbirliği ve destek konusunda anlaşmazlık ve çatışmalar yaşansa da, anne babaların bu çatışmaların çocuğa yansıtılmaması ve çocuk yetiştirme sürecindeki temel anlayışlar noktasında hem fikir oldukları şeklinde yorumlanabilmektedir.

Bu tez çalışması asıl olarak, ebeveynlerin birlikte ebeveynlikleri ile çocuklarının iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Yapılan analizler sonrasında; Çocukların İyi Oluş puanları ile Birlikte Ebeveynlik Anlaşması, Birlikte Ebeveynlik Desteği, Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü, Aile İçi İlişkilerin Ortak Yönetimi puanları arasında orta seviyede ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Yani, ebeveynlerin anlaşma, destek, iş birliği ve ortak yönetim puanları arttıkça, çocuklarının iyi oluş puanları da anlamlı düzeyde artmaktadır. Çocukların İyi Oluş puanları ile Birlikte Ebeveynlik Çatışması puanları arasında ise orta seviyede ve negatif yönde, Eşin Ebeveynliğinin Küçümsenmesi puanları arasında ise düşük seviyede ve negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yani, ebeveynlerin çatışma ve küçümseme puanları arttıkça, çocuklarının iyi oluş puanları anlamlı şekilde düşmektedir. Hem yerli hem de yabancı alan yazında birlikte ebeveynlik ve çocukların iyi oluşu değişkenlerini birlikte ele alan bir çalışma yapılmamıştır. Yabancı alan yazında, çocukların iyi oluşlarını aile süreçleri üzerinden ele alan araştırmaların büyük bir kısmı, çocukların iyi olma durumunu

içselleştirme/dışsallaştırma problemleri üzerinden ele almıştır (Kreg ve McConnel, 2002). Dolayısıyla, mevcut çalışmanın bulguları bu kapsam göz önünde bulundurularak tartışılmıştır.

Birlikte Ebeveynlik Anlaşması ile ele alınan kavram, ebeveynlerin bir çocuğu nasıl yetiştirmek istedikleri ve çocuk ile ilgili disiplinden, akran ilişkisine kadar pek çok farklı konu ile ilgili benzer görüşlere sahip olmaları ile ilişkilidir. (Feinberg, 2003; Feinberg ve Sakuma, 2011). Mevcut araştırma, birlikte ebeveynlik anlaşması yüksek ailelerde yetişen çocukların iyi oluşlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak, fikir birliği ve uzlaşmanın yüksek olduğu aile ortamlarında büyüyen çocukların, ebeveynleri arasındaki ilişkiyi ve uzlaşmayı modelleyerek kendi dünya görüşleri ve ilişki örüntülerine yansıttığı, böylelikle ruhsal olarak dengede ve çevreleriyle olumlu ilişkiler içerisinde olabildikleri düşünülmektedir. Bu görüş, Teubert ve Pinquart (2014) birlikte ebeveynlik anlaşmasının çocukların psikolojik uyumu ile ilişkili olduğunu ortaya koyduğu çalışması ile de uyumludur. Aynı zamanda, tutarlı ve demokratik ebeveyn yaklaşımı ile yetiştirilen çocukların iyi oluşlarının yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir (Özdemir, 2021; Özoğul, 2022).

Mevcut çalışmada, Birlikte Ebeveynlik Desteği ile çocukların iyi oluşları arasında da pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Birlikte Ebeveynlik Desteği, ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde birbirlerinin yaklaşımlarını ne düzeyde onayladıkları ve saygı gösterdikleri ile ilgilidir (Feinberg ve Kan, 2008). Ebeveynleri arasındaki birlikte ebeveynlik desteğini deneyimleyen çocukların, ikili ilişkilerde farklı fikirlere açık olmak, fikir ayrılıklarında dahi saygı duyabilmek ve süreci birlikte yönetebilmek gibi kazanımlar elde edebileceği düşünülmektedir. Bu becerilere sahip çocukların, hayatın normal stresleri ile daha etkili bir şekilde başa çıkabileceği ve problem çözme becerilerinin gelişeceği dolayısıyla çevreleri ile daha olumlu ilişkiler kurabileceği öngörülmektedir. Bu görüşü destekleyen çalışmalar Er (2023), Kreg ve McConnel (2002), Schoppe-Sullivan (2009) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalara göre, birlikte ebeveynlik desteği yüksek ailelerde yetişen çocukların dışsallaştırma problemlerinin düşük olduğu bulunmuştur.

Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü, çocuk yetiştirme süreçlerinde ebeveynlerin birbirlerinin iş yüklerini ne derece hafiflettiklerine odaklanmaktadır. Mevcut çalışmada, birlikte ebeveynlik bölümü ile çocukların iyi oluşu pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Bu sonucun, ev ortamında işbirliğini deneyimleyen çocukların, sosyal hayatlarında işbirliğine yatkın, kendine yetebilen ve gerektiğinde yardım talep edebilen bireyler olabilecekleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Bu becerilerin, ruh sağlığı açısından koruyucu etkileri olduğu bilinmektedir.

İşbirliği yerine yoğun rekabetin bulunduğu ortamlarda, stres ve kaygının artmasıyla patolojik semptomların gözlemlenmesi beklenebilmektedir. Umemura ve diğerlerinin (2015) yaptıkları boylamsal araştırma bu görüş ile uyumludur. Yapılan çalışmada, eşler arasındaki rekabetçi birlikte ebeveynliğin erken çocukluktaki Hiperaktivite ve Dikkat Eksikliği, Karşıt Gelme Bozukluğu ve Somatik Yakınma semptomlarını ön gördüğünü ortaya koymuştur.

Aile İletişimlerinin Ortak Yönetimi, anne, baba, çocuk arasındaki üçlü etkileşimin dengeli bir şekilde yürütülmesine odaklanmaktadır. Bu alt boyutun etkili yürütülememesi yapısal aile kuramında yer bulan çatışma-üçgenleşme-koalisyonla neden olabilmektedir. Mevcut çalışma, aile iletişiminin ortak yönetimi ile çocukların iyi oluşu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların çözülmemeyip, aile içi süreçlere aktarılması doğrudan çocuğu etkilemektedir. Bu gibi durumlarda çocuk, anne ya da babasının arasında bir taraf olmak zorunda kalarak kendisini bir koalisyonun içinde bulabilmektedir. Çocuğun, tartışmanın bir parçası haline getirilmesi ve anne-babası arasında taraf tutmak zorunda bırakılmasının çocukta yoğun stres yaratacağı dolayısıyla çocuğun iyi oluşunun olumsuz etkileneceği düşünülmektedir. McHale ve Riina (2012) tarafından yapılan çalışmada ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecindeki ortak yönetimi ile çocukların riskli davranışları ve depresif belirtileri arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, aile iletişiminin ortak yönetimi ile çocukların iyi oluşları arasındaki pozitif ilişki sonucunu desteklemektedir.

Birlikte Ebeveynlik Çatışması ve Eşin Ebeveynliğinin Küçümsenmesi ise birlikte ebeveynliğinin olumsuz alt boyutlarını oluşturup, mevcut çalışmada çocukların iyi oluşu ile negatif yönde anlamlı bulunmuştur. Birlikte Ebeveynlik Çatışması ve Eşin Ebeveynliğinin Küçümsenmesi, çocuk yetiştirme sürecinde yaşanan anlaşmazlığın yanında, gerek sözlü gerekse sözsüz ifadeler ile diğer ebeveynin ebeveynlik girişimlerini yıkıcı şekilde eleştirmeyi içermektedir. Ebeveynleri arasındaki bu olumsuz iletişimi deneyimleyen çocukların hem modelleme hem de maruz kaldıkları stres dolayısıyla bazı olumsuz semptomlar gösterebilecekleri düşünülmektedir. Örneğin, Feinberg, Hetherington ve Kan (2007) ergenler ile yaptıkları çalışmalarında, birlikte ebeveynlik çatışması ile ergenlerin anti sosyal davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuşlardır. Bu çalışmayla benzer bir sonuca ulaşan Cabrera ve diğerleri (2012), birlikte ebeveynlik çatışmasının çocukların sosyal yeterlilikleri üzerinde olumsuz etkiye sahip olabileceğini bulmuştur. Aynı şekilde Er (2023) tarafından yapılan çalışmada da eşin ebeveynliğini küçümseme ve çatışma artıkça çocukların dışadönük problemlerinin arttığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, birlikte ebeveynlik çatışması ve eşin

ebeveynliğini küçümsemenin, aile sistemi içerisinde bulunan çocuğu doğrudan etkileyerek iyi oluşunu düşürdüğü düşünülmektedir.

Mevcut çalışmanın bir diğer amacı ise birlikte ebeveynliğin çocukların iyi oluşunu yordayıp yordamadığının tespit edilmesidir. Analiz sonuçlarına göre, Birlikte Ebeveynlik Anlaşması, Birlikte Ebeveynlik Desteği, Birlikte Ebeveynlik İş Bölümü ve Aile İçi İlişkilerin Ortak Yönetimi değişkenleri Çocuklarda İyi Oluşu anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Çoklu regresyon modeli, Çocuklarda İyi Oluş değişkeninin toplam varyansının %22'sini açıklamaktadır. Bu çalışmada, aile bir sistem olarak ele alınmıştır ve birlikte ebeveynlik Weissman ve Cohen'in (1985) tanımladığı şekliyle "aile sürecinin etrafında geliştiği merkez" olarak konumlandırılmıştır. Yapısal aile sistemleri kuramına göre aile, birbirini etkileyen ve aynı zamanda birbirinden etkilenen alt sistemlerden oluşmaktadır (S. Minuchin, 1985). Herhangi bir sistemde gerçekleşen olumlu ya da olumsuz bir etkileşimin diğer alt sistemleri de etkileyeceğinin düşünülmesi yayılma hipotezi olarak adlandırılmıştır (Burman ve Erel, 1995). Bu bakış açısı ile ele alındığında, birlikte ebeveynlik alt sisteminin olumlu bir şekilde işleminin, aile sistemi içerisinde var olan çocuğa olumlu bir şekilde yansıtacağı hipotezi oluşturulmuştur. Mevcut çalışmanın sonuçları bu hipotezi doğrulamaktadır. Birlikte Ebeveynlik alt sistemi içerisinde ebeveynlerin birbirleri ile çocuk yetiştirme süreçleri hakkındaki anlaşması, desteği, işbirliği ve ortak iletişimlerinin artması, diğer bir alt sistem olan çocuğun iyi oluşunun artmasına katkı sağlamaktadır. Bu açıklama, Bronfenbrenner'in (1986) ekolojik modeli ile de desteklenmektedir. Çocuğun içinde yetiştiği mikrosistem olan ailede, aile üyeleri arasındaki iletişim, doğrudan çocuğun gelişimini etkilemektedir. Bu noktada, ebeveynlerin olumlu birlikte ebeveynliklerinin, çocuğun ruhsal sağlığını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Alan yazında birlikte ebeveynliği aile sisteminin merkezine alarak diğer alt sistemler ile ilişkisini ele alan çalışmalara bakıldığında, Arıcı (2023) tarafından yapılan çalışmada birlikte ebeveynliğin hem eş alt sistemini hem de ebeveyn alt sistemini yordadığı görülmüştür. Bu çalışmaya göre, olumlu birlikte ebeveynlik sayesinde, ebeveynler hem birbirleri hem de çocukları ile daha olumlu ilişkiler içerisinde olmaktadır. Er (2023) tarafından yapılan çalışmada ise olumsuz birlikte ebeveynlik deneyimlerinin, çocuklardaki dışadönük problemleri yordadığı bilgisine ulaşılmıştır. Olumsuz birlikte ebeveynliğin çocuklarda görülen dışallaştırma problemlerini yordadığını destekleyen farklı çalışmalar da bulunmaktadır (Feinberg, 2003; Kolak ve Volling, 2013; McHale & Rasmussen, 1998; Schoppe-Sullivan vd., 2001; Umemura vd., 2015). Bu çalışmalar değerlendirildiğinde, eşler arasında çocuk yetiştirme süreci üzerine anlaşma, dayanışma, işbirliği ve ortak iletişim olması durumunda hem evlilik ilişkilerinin hem de çocukları ile kurdukları bireysel ilişkilerin iyileştiği, fakat ebeveynler

arasında bu süreçlerde çatışma olma durumunda ise doğrudan çocukta patolojik belirtilerin gözlemlendiği görülmüştür. Özetle, olumlu birlikte ebeveynlik deneyimleyen çocukların gelişimleri olumlu şekilde etkilenirken, olumsuz birlikte ebeveynlik deneyimleyen çocukların gelişimlerini olumsuz şekilde etkilenmektedir.

Sonuç olarak, olumlu birlikte ebeveynlik, hem olumlu eş ilişkisine hem olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisine hem de doğrudan çocukların iyi oluşunun artmasına katkı sağlamaktadır. Tüm bu çıkarımlar hem ekolojik kuram hem de sistemlerin birbirlerini benzer yönde etkilediğini savunan yapısal aile teorisinin yayılım hipotezi ile de uyumludur.

5.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacılar ve alan çalışanlarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

a. Araştırmacılar için öneriler:

Cinsiyet Farklılıkları Üzerine: Çalışmada, hem çocukların iyi oluşunun hem de ebeveynlerin birlikte ebeveynliklerinin çocukların cinsiyetine göre farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir. Bu sonucun, çocukların ilköğretim çağı gelişim döneminde olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Farklı yaş gruplarıyla benzer değişkenlerin çalışılması ve cinsiyetin bu bağlamda nasıl bir etkiye sahip olduğunu anlamak için ileri araştırmalar yapılabilir. Ancak, bu öneri kapsamında yaş grupları arasında büyük farklar beklenmediğinden, yaş gruplarını belirlerken eğitim seviyeleri veya gelişim dönemlerini dikkate almak ve çalışmanın sonuçlarını mevcut literatürle karşılaştırmak daha verimli olabilir.

Boylamsal Çalışmalar ve Yordama Analizleri: Bu araştırma, ilköğretim 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin iyi oluşları ile ebeveynlerinin birlikte ebeveynlikleri arasındaki ilişkiyi nicel araştırma deseni ile ortaya koymuştur. İlişkinin ilerleyen yaşlarda nasıl değiştiğini anlamak için boylamsal çalışmaların yapılması önerilmektedir. Ancak, boylamsal çalışmaların zaman ve kaynak gereksinimleri göz önüne alındığında, bu tür çalışmaların küçük örneklem gruplarıyla veya kısa süreli izleme dönemleriyle sınırlı tutulması daha uygulanabilir olabilir. Ayrıca, yordama analizleri yerine, farklı yaş gruplarında bu ilişkinin var olup olmadığını belirlemek amacıyla kesitsel araştırmalarla da devam edilebilir.

Deneyisel Çalışmalar ve Müdahale Programları: Birlikte ebeveynlik ve çocukların iyi oluşu arasındaki nedensel ilişkiyi daha net bir şekilde ortaya koymak için deneyisel çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle küçük ölçekli pilot çalışmalarla birlikte

ebeveynliği artırmaya yönelik kısa m¼dahale programları uygulanabilir ve etkileri gözlemlenebilir. Programların etkinliğini test etmek için rastgele kontrol gruplu tasarımlar kullanılabilir ve bu çalışmaların sonuçları, daha geniş kapsamlı müdahalelerin tasarlanmasına rehberlik edebilir.

Aile Sistemi ve Diğer Paydaşlar: Çalışmada, birlikte ebeveynliğin aile sisteminin merkezinde konumlandırıldığı ve çocuğun iyi oluşunu anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Bu bulguya dayanarak, birlikte ebeveynliğin sadece çocukların değil, aynı zamanda annenin ve babanın iyi oluşu üzerindeki etkilerini araştırmak faydalı olacaktır. Bunun için aile sistemindeki diğer bireylerin iyi oluşunu değerlendiren kesitsel çalışmalar yapılabilir. Bu tür araştırmalar, aile üyelerinin birbirleri üzerindeki etkilerini daha bütünc¼l bir şekilde anlamaya yönelik önemli veriler sunabilir.

b. Alan Çalışanlarına yönelik öneriler:

Psikolojik Danışmanların Rolü: İlkokul 3. ve 4. sınıf çocuklarının iyi oluşunu ele alan bu çalışmada, birlikte ebeveynlik kavramının bu iyi oluşla anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgudan yola çıkarak, okullarda görev yapan psikolojik danışmanların, ebeveynlere birlikte ebeveynlik kavramını tanıtmaları ve bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapmaları faydalı olabilir. Psikolojik danışmanlar, mevcut veli toplantılarında kısa bilgilendirmeler yaparak veya okul bünyesinde düzenlenecek seminerlerle bu farkındalığı artırabilirler. Müdahale programları, yerel eğitim ihtiyaçlarına göre küçük çaplı ve okul bazında uygulanabilir şekilde tasarlanabilir.

Eğitim Programlarına Entegrasyon: Birlikte ebeveynlik kavramı, görece yeni bir kavram olduğu için lisans ve lisansüstü düzeydeki PDR, Psikoloji, Aile Danışmanlığı gibi bölümlerde bu konunun müfredatlara dahil edilmesi önerilmektedir. Ancak, bu öneri kapsamında ilk etapta, bu konunun seçmeli derslerde veya seminerlerde ele alınması, konunun uzmanları tarafından verilecek kısa süreli eğitimlerle öğrencilerin bu kavram hakkında temel bilgi edinmeleri sağlanabilir. Bu şekilde, kavramın akademik olarak yaygınlaştırılması ve öğrencilerin birlikte ebeveynliğin önemini anlaması sağlanabilir.

M¼dahale Programları ve Eğitimler: Birlikte ebeveynlik ile ilgili müdahale programlarının geliştirilmesi, evlilik öncesi/sonrası, ebeveynlik öncesi/sonrası dönemlerde ebeveynlere yönelik eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir. Bu eğitimler, Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, belediyeler veya halk eğitim merkezleri aracılığıyla sunulabilir. Ancak, bu önerinin uygulanabilirliği açısından, öncelikle bu tür programların pilot projeler

şeklinde küçük gruplar üzerinde test edilmesi ve geri bildirimler doğrultusunda programların geliştirilmesi önerilebilir. Eğitimler, yüz yüze oturumların yanı sıra çevrimiçi modüller aracılığıyla da sunularak daha geniş bir kitleye ulaşılabilir.



KAYNAKÇA

- Ahrons, C. R. (1981). The continuing coparental relationship between divorce spouses. *American Journal of Orthopsychiatry*, 51(3), 415-428.
<https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1981.tb01390.x>
- Ahrons, C. R. (2007). Family ties after divorce: long-term implications for children. *Family Process*, 46(1), 53-65. <https://doi.org/10.1111/j.15455300.2006.00191.x>
- Aladağ, A. (2023). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının ebeveynlerinin stres durumları ile çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Andrews, F. M., & Withey, S. B. (1976). *Social indicators of well-being*. Plenum Press.
<https://doi.org/10.1007/978-1-4684-2253-5>
- Amato, P. R., & Anthony, C. J. (2014). Estimating the effects of parental divorce and death with fixed effects models. *Journal of Marriage and Family*, 76(2), 370-386.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12100>
- Amato, P. R., & Afifi, T. D. (2006). Feeling caught between parents: adult children's relations with parents and subjective well-being. *Journal of Marriage and Family*, 68(1), 222-235. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00243.x>
- Amato, P. R., & Keith, B. (1991). Parental divorce and the well-being of children: A meta analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1), 26-46.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.26>
- Akın, A., Yılmaz, S., Özen, Y., Raba, S. ve Özhan, Y. (2016). Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. V. *Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, bildiri kitabı içinde (ss. 74-79). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Akyıl, A. (2019). *Çocukluk çağı travmaları, bilişsel duygu düzenleme ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi: Diyarbakır ve Mardin örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Arıncı, Ö. F. (2023). *Evlilik doyumu ve ebeveyn-ergen ilişki niteliği arasındaki ilişkide ortak ebeveynliğin aracı rolü*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir.
- Aslan, M. F. (2019). *Ergenlerde iyi oluş sosyal kaygı ve öz denetim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

- Atan, A. (2020). *5-6 yaş çocuklarda psikolojik iyi oluş: bir model önerisi ve ebeveynler ile öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcı rolü*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Pamukkale.
- Aygürler, M. (2023). *Otizm spektrum bozukluğu tanılı çocuğu olan ebeveynlerin birlikte ebeveynlik deneyimleri: nitel bir çalışma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Aytaş, A. D. (2022). *Suç geçmişi olan ve olmayan çocuklarda duygu düzenleme, duygusal tepkisellik ve duygusal psikolojik iyi oluş düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bayer, A. (2013). *Değişen toplumsal yapıda aile: eşler arası şiddet ve din ilişkisi üzerine bir araştırma (Konya örneği)*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Baum, N. (2004). Typology of post-divorce parental relationships and behaviors. *Journal of Divorce & Remarriage*, 41(3-4), 53-79.
- Bernier, A., Cyr, C., Matte-Gagné, C., & Tarabulsy, G. M. (2023). Parent–child interactions as predictors of coparenting: A longitudinal study of family subsystems. *Journal of Family Studies*, 29(1), 239–254. <https://doi.org/10.1080/13229400.2021.1908909>
- Bilkay, H.İ., Sarı, T., & Gürhan, N. (2023). Türkiye’de çocuk-ergen ruh sağlığına yönelik kısa bir inceleme. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6 (12), 78-92.
- Büyükbayrak, N. (2019). *Mediational role of co-parenting in the relation between emotional intelligence of parents and social skill levels of their children*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2018). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Bradburn, N. M. (1969). *The structure of psychological well being*. Aldine Publishing Company.
- Bradford, K. ve Hawkins, A. J. (2006). Learning competent fathering: A longitudinal analysis of marital intimacy and fathering. *Fathering*, 4(3), 215-234.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.

- Bryant, F. B. ve Veroff, J. (1982). The structure of psychological well-being: A sociohistorical analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(4), 653-673.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.43.4.653>
- Cabrera, N., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S., & Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development*, 71(1), 127-136.
<https://doi.org/10.1111/1467-8624.00126>
- Camara, K. A. ve Resnick, G. (1989). Styles of conflict resolution and cooperation between divorced parents: Effects on child behavior and adjustment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(4), 560– 575. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1989.tb02747.x>
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Christopher, C., Umemura, T., Mann, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital quality over the transition to parenthood as a predictor of coparenting. *Journal of Child and Family Studies*, 24(12), 3636-3651.
- Cluver, L. & Gardner, F. (2007). Risk and protective factors for psychological well being of children orphaned by AIDS in Cape Town: a qualitative study of children and caregivers' perspectives. *AIDS Care*, 19(3), 318-325.
- Crews, D. J., Lochbaum, M. R. & Landers, D. M. (2004). Aerobic physical activity effects on psychological well-being in low-income hispanic children. *Perceptual and Motor Skills*, 98(3), 19-324.
- Compton, W. C., Smith, M. L., Cornish, K. A., & Qualls, D. L. (1996). Factor structure of mental health measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 406-413.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.2.406>
- Çetin, M. (2020). *Coparenting and parent involvement in education: The mediating roles of motivational beliefs*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Dağlı, H. H. (2023). *İlkokul öğrencilerinde pozitif psikoloji müdahalesinin ruh sağlığı ve iyilik hali üzerinde etkisi: duygu odaklı bir yaklaşım*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 9(1), 1–11. <https://doi.org/10.1007/s10902-006-9018-1>

- Demirci, Ö. (2023). *Babalarda çift uyumu ve birlikte ebeveynlik arasındaki ilişkide anne bekliliği ve baba öz yeterliliği: Durumsal aracılık modelleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Dhanabhakyaam, M. ve Sarath, M. (2023). Psychological wellbeing: asystematic literature review. *International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology*, 3 (1), 603-607. <http://doi.org/10.48175/IJARSCT-8345>
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542- 575. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34–43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97(2), 143-156. <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9493-y>
- Diener, E., Lucas, R. E., Schimmack, U., ve Helliwell, J. (2010). *Well-being for public policy*. Oxford University Press.
- Ece, C. (2020). *The effects of marital satisfaction on coparenting in Turkish families: A dyadic perspective*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Özyeğin Üniversitesi, İstanbul.
- Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal*, 25(5), 453–477. <https://doi.org/10.1002/imhj.20019>
- Egeren, L. A. V. ve Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development*, 11(3), 165-178. <https://doi.org/10.1023/B:JADE.0000035625.74672.0b>
- Eslek, D. ve Yılmaz Irmak, T. (2018). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde göçmen çocuklar ve oyunları üzerine bir derleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 347-362. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.297792>
- Er, E. (2023). *Evlilik uyumu ve ortak ebeveynlik ilişkisinin çocuklarda dışadönük problem davranışları yordama durumunun incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi, Erzurum.
- Ercan, E. S., Polanczyk, G., Akyol Ardıc, U., Yuce, D., Karacetin, G., Tufan, A. E., ... & Tekden, M. (2019). The prevalence of childhood psychopathology in Turkey: a cross

- sectional multicenter nationwide study (EPICPAT-T). *Nordic Journal of Psychiatry*, 73(2), 132-140. <https://doi.org/10.1080/08039488.2019.1574892>
- Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci (3.baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Erol, M. (2022). *İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlığa yükledikleri anlamlar doğrultusunda geliştirilen eğitim programının arkadaşlık, akran ilişkileri ve psikolojik iyi oluşa etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erdemir Aşıkoğlu, B. (2022). *Boşanma sonrası birlikte ebeveynlik deneyimleri: nitel bir çalışma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Erdim, E. K. (2019). *9. Ve 11. sınıf öğrencilerinde algılanan anne baba tutumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Eryavuz, T. (2022). *The importance of family communication: applying socio-ecological model to analyze children's emotional well being during pandemic*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2010). Öznel iyi oluş ile algılanan kontrol arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9 (3), 952-959.
- Fagan, J. ve Palkovitz, R. (2011). Coparenting and relationship quality effects on father engagement: Variations by residence, romance. *Journal of Marriage and Family*, 73(3), 637–653. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2011.00834.x>
- Fava, G. A. Ve Ruini, C. (2004). Clinical applications of well-being therapy. In P. A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (pp. 371–387). John Wiley & Sons, Inc.. <https://doi.org/10.1002/9780470939338.ch23>
- Favez, N., Tissot, H., Frascarolo, F., Stiefel, F., ve Despland, J. N. (2016). Sense of competence and beliefs about parental roles in mothers and fathers as predictors of coparenting and child engagement in mother–father–infant triadic in teractions. *Infant and Child Development*, 25(4), 283-301. <https://doi.org/10.1002/icd.1934>
- Feinberg, M. E. (2002). Coparenting and the transition to parenthood: A framework for prevention. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 5(3), 173-195. <https://doi.org/10.1023/A:1019695015110>
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting*, 3(2), 95–131. https://doi.org/10.1207/S15327922PAR0302_01

- Feinberg, M. E., Brown, L. D., & Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting: Science and Practice*, 12(1), 1-21.
<https://doi.org/10.1080/15295192.2012.638870>
- Feinberg, M. E., Kan, M. L. ve Hetherington, E. M. (2007). The longitudinal influence of coparenting conflict on parental negativity and adolescent maladjustment. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 687-702.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00400.x>
- Feinberg, M. E., Kan, M. L., & Goslin, M. C. (2009). Enhancing coparenting, parenting, and child self-regulation: Effects of family foundations 1 year after birth. *Prevention Science*, 10(3), 276-285. <https://doi.org/10.1037/a0020837>
- Feinberg, M. E., & Sakuma, K.-L. (2011). Coparenting interventions for expecting parents. In J. P. McHale & K. M. Lindahl (Eds.), *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems* (pp. 171–190). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12328-008>
- Field, A. (2009) *Discovering statistics using spss*. 3rd Edition, Sage Publications Ltd., London.
- Forehand, R. ve Jones, D. J. (2003). Neighborhood violence and coparent conflict: Interactive influence on child psychosocial adjustment. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 31(6), 591–604. <https://doi.org/10.1023/A:1026206122470>
- Goldenberg, I. ve Goldenberg, H. (1996). *Family therapy* (4th ed.), Brooks/Cole Publishing Company.
- Gladding, S. T. (2017). *Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamaları*. (Çev. Keklik, İ. Ve Yıldırım, İ.). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları. (Eserin orijinali 2012 yılında yayımlanmıştır).
- Gürbüz, M. D. (2022). *60-72 aylık çocuğa sahip olan ebeveynlerin evlilik kaliteleri ve hoşgörü eğilim düzeyleri ile çocuklarının psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.
- Güre, A., (2012). Evlilik ilişkisi ve ana babalık. Sayıl, M., Selçuk, B.(Editörler), *Ana babalık içinde* (pp.363-399), İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Gürel, N. A. (2009). *Effects of thinking styles and gender on psychological well-being*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Gürmen, M. S. (2009). Çocukla gelen ve hiç bitmeyen ilişki: ortak ebeveynlik. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 15-3. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120181126m000010>

- Hamurcu, H. (2021). Ergenlerin yetkinlik inançları ve psikolojik iyi oluşlarını yordamada psikolojik ihtiyaçlar. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Holland, A. S., & McElwain, N. L. (2013). Maternal and paternal perceptions of coparenting as a link between marital quality and the parent–toddler relationship. *Journal of Family Psychology*, 27(1), 117. <https://doi.org/10.1037/a0031427>
- Huta, V. (2015). An overview of hedonic and eudaimonic well-being concepts. In L. Reinecke ve M. B. Oliver (Eds.), *Handbook of media use and well-being*. Chapter 2. New York.
- Huta, V., & Waterman, A. S. (2014). Eudaimonia and its distinction from hedonia: Developing a classification and terminology for understanding conceptual and operational definitions. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 15(6), 1425–1456. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9485-0>
- Jacobvitz, D., Hazen, N., Curran, M. ve Hitchens, K. (2004). Observations of early triadic family interactions: Boundary disturbances in the family predict symptoms of depression, anxiety, and attention-deficit/hyperactivity disorder in middle childhood. *Development and Psychopathology*, 16(3), 577–592. <https://doi.org/10.1017/S0954579404004675>
- Jahoda, M. (1958). *Current concepts of positive mental health*. Basic Books. <https://doi.org/10.1037/11258-000>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). Kültür ve ana babalık: Kuram ve uygulama çıkarsamaları. M. Sayıl ve B. Selçuk (Ed.), *Ana babalık: Kuram ve araştırma* (2. baskı) içinde (s.61). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kan, M. L., McHale, S. M. ve Crouter, A. C. (2008). Interparental incongruence in differential treatment of adolescent siblings: Links with marital quality. *Journal of Marriage and Family*, 70(2), 466–479. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2008.00494.x>
- Kapucuoğlu, T. (2023). *Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve ego sağlamlıklarının ebeveynlerinin ebeveynlik stilleri ve birlikte ebeveynlikleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kara, B. (2019). *The role of socioeconomic adversity, armed conflict, and familial factors in youth psychological well-being*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Karan, Ş. (2019). *The subjective well-being of children in public primary schools*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri (31. Baskı)*. Nobel Yayınevi.

- Karataş, E. (2019). *Boşanmış aile çocuklarındaki uyum problemleri: ortak ebeveynlik açısından bir inceleme*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya Memiş, A. (2019). *Okul nezaket algısının ilkökul öğrencilerinin psikolojik ve duygusal iyi oluşları ile ilişkisinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.1007>
- Kılıç, C. (1998) Türkiye ruh sağlığı profili. *Sağlık Bakanlığı*, Ankara.
- King, L. A., & Napa, C. K. (1998). What makes a life good? *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 156–165. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.1.156>
- Koca, D. (2019). *Üstün yetenekli ergenlerde öz yeterlik ve iyi oluş: duygu düzenlemenin aracı rolü*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Kocaayan, F. (2021). *İlkokul öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının psiko-sosyal faktörlerle incelenmesi: bir karma yöntem çalışması*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kocayörük, E. (2010). Ergen gelişiminde aile işlevleri ve baba katılımı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(33), 37-45.
- Kolak, A. M. ve Volling, B. L. (2007). Parental expressiveness as a moderator of coparenting and marital relationship quality. *Family Relations*, 56(5), 467- 478. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2007.00474.x>
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91.
- Lam, C. B., Tam, C., Chung, K. K. H., ve Li, X. (2018). The link between coparenting cooperation and child social competence: The moderating role of child negative affect. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 692. <https://doi.org/10.1037/fam0000428>
- Lamb, M. E. (1977). The development of mother-infant and father-infant attachments in the second year of life. *Developmental Psychology*, 13(6), 637–648. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.13.6.637>
- Lamela, D., Figueiredo, B., Bastos, A., & Feinberg, M. (2016). Typologies of post-divorce coparenting and parental well-being, parenting quality and children's psychological adjustment. *Child Psychiatry & Human Development*, 47(5), 716-728.

- <https://doi.org/10.1007/s10578-015-0604-5>
- Le, Yunying, McDaniel, Brandon T., Leavitt, Chelom E., ve Feinberg, Mark E. (2016). Longitudinal associations between relationship quality and coparenting across the transition to parenthood: A dyadic perspective. *Journal of Family Psychology*, 30(8), 918- 926. <https://doi.org/10.1037/fam0000217>
- Liddle, I. ve Carter, G. F. A. (2015). Emotional and psychological well-being in children: The development and validation of the Stirling Children's Well-being Scale. *Educational Psychology in Practice*, 31(2), 174-185.
<https://doi.org/10.1080/02667363.2015.1008409>
- Lucas, R. E., Diener, E., & Suh, E. (1996). Discriminant validity of well-being measures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(3), 616-628.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.3.616>
- Maccoby, E. E., Depner, C. E. ve Mnookin, R. H. (1990). Coparenting in the second year after divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 52(1), 141-155.
<https://doi.org/10.2307/352846>
- Macie, K. M. ve Stolberg, A. L. (2003). Assessing parenting after divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 39(1-2), 89–107. https://doi.org/10.1300/J087v39n01_06
- Margolin, G., Gordis, E. B. ve John, R. S. (2001). Coparenting: A link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3-21.
<https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.1.3>
- Marsanic, V., ve Kusmic, E. (2013). Coparenting within the family system: Review of literature. *Collegium Antropologicum*, 37(4), 1379-1384.
- McConnell, M. C., & Kerig, P. K. (2002). Assessing coparenting in families of school-age children: Validation of the coparenting and family rating system. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 34(1), 44.
<https://doi.org/10.1037/h0087154>
- McHale, J. P. (1995). Coparenting and triadic interactions during infancy: The roles of marital distress and child gender. *Developmental Psychology*, 31(6), 985–996.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.31.6.985>
- McHale, J. P. (2007). Charting the bumpy road of coparenthood: Understanding the challenges of family life. Zero to Three. McHale, J. P. (Ed.). (2011). Coparenting in diverse family systems. In J. P. McHale & K. M. Lindahl (Eds.), *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems* (pp. 15–37). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12328-001>

- McHale, J. P., & Cowan, P. A. (Eds.). (1996). *Understanding how family-level dynamics affect children's development: Studies of two-parent families*. Jossey-Bass/Wiley.
- McHale, J. P., ve Lindahl, K. M. (Eds.). (2011). *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems*. Amerikan Psychological Associations.
<https://doi.org/10.1037/12328-000>
- McHale, J. P. ve Rasmussen, J. L. (1998). Coparental and family group-level dynamics during infancy: Early family precursors of child and family functioning during preschool. *Development and Psychopathology*, 10(1), 39-59.
<https://doi/10.1017/s0954579498001527>
- McGregor, I., & Little, B. R. (1998). Personal projects, happiness, and meaning: On doing well and being yourself. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 494-512.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.2.494>
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Harvard University Press.
- Minuchin, S. ve Fishman, H. C. (1981). *Family therapy techniques*. Harvard University Press
- Minuchin, P. (1985). Families and individual development: provocations from the field of family therapy. *Family Development and the Child*, 56 (2), 289-302
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.xN>
- Nazlı, S. (2020). *Aile danışmanlığı* (Gözden geçirilmiş 15. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Nickerson, A. B., & Nagle, R. J. (2004). The influence of parent and peer attachments on life satisfaction in middle childhood and early adolescence. *Social Indicators Research*, 66(1-2), 35–60. <https://doi.org/10.1023/B:SOCI.0000007496.42095.2c>
- Omay, M. (2004). *Aristoteles ahlakında mutluluk kavramı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Orman, U. (2022). *Yaratıcı drama etkinliklerinin ilköğretim çocuklarının iyi oluş düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Lefkoşa.
- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 5(4), 420-440.
- Örnek Topçu, E. (2022). *Boşanmış ebeveynlerin ortak ebeveynliğe yönelik algılarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Özdemir, M. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarında iyi oluşun yordayıcıları olarak anne ebeveynlik tutumları ve kaygı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A. ve Gür, G. (2020). Türkiye’de birlikte ebeveynlik deneyimleri: Nitel bir çalışma. *Nesne*, 8(16), 43-68.
- Özdemir, Y., Sağkal, AS., Salman Engin, S., Şakiroğlu, M., Çakıroğlu Çevik, A. (2021). Birlikte ebeveynlik ölçeği: Ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Türk Psikoloji Yazıları*, 24, 40-58.
- Özder, G. (2023). *Türkiye’de evli ve bir arada yaşayan ailelerde birlikte ebeveynlik deneyimleri: nitel bir inceleme*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özoğlu, B. (2022). *Okul öncesi dönemde ebeveyn-çocuk ilişkisi ve çocukların psikolojik iyi oluşu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Peltz, J. S., Rogge, R. D., & Sturge-Apple, M. L. (2018). Transactions within the family: Coparenting mediates associations between parents’ relationship satisfaction and the parent–child relationship. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 553-564.
<https://doi.org/10.1037/fam0000413>
- Perrier, R., Bernier, A., Dirks, M., Daspe, M.-È., & Larose-Grégoire, É. (2020). Longitudinal linkages between coparenting and subsequent friendship quality in middle childhood. *Journal of Child and Family Studies*, 29(11), 3091–3102.
<https://doi.org/10.1007/s10826-020-01821-2>
- Radler, T.B., Ryff, C.D (2010). Who participates? accounting for longitudinal retention in the midus national study of health and well-being. *Journal of Aging and Health*. 22 (3), 307-331.
- Rigby, K. & Slee, P. T. (2010). Dimensions of interpersonal relation among australian children and implications for psychological well- being. *The Journal of Social Psychology*, 133(1), 33-42. <https://doi.org/10.1080/00224545.1993.9712116>
- Riina, M. E. ve McHale, S. M. (2014). Bidirectional influences between dimensions of coparenting and adolescent adjustment. *Journal of Youth Adolescence*, 43, 257- 269.
- Rodgers, R. H. ve Conrad, L. M. (1986). Courtship for remarriage: Influences on family reorganization after divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 48(4), 767-775.
<https://doi.org/10.2307/352569>
- Rouse, H. L. ve Fantuzzo, J. W. (2009). Multiple risks and educational well being: A population-based investigation of threats to early school success. *Early Childhood Research Quarterly*, 24, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2008.12.001>

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141-166.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.6.1069>
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99–104. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.ep10772395>
- Ryff, C. D., & Singer, B. (1996). Psychological well-being: meaning, measurement, and implications for psychotherapy research. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 65, 14-23. <https://doi.org/10.1159/000289026>
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 9(1), 13–39.
<https://doi.org/10.1007/s10902-006-9019-0>
- Ryff, C. D., Boylan, J. M., & Kirsch, J. A. (2021). Advancing the science of well-being: A dissenting view on measurement recommendations. In M. T. Lee, L. D. Kubzansky, & T. J. VanderWeele (Eds.), *Measuring well-being: Interdisciplinary perspectives from the social sciences and the humanities* (pp. 521–535). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780197512531.003.0019S>
- Salman-Engin, S. (2014). *Coparenting processes in the us and turkey: triadic interactions among mothers, fathers, and grandmothers with 3-month-old infants*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Schoppe, S. J., Mangelsdorf, S. C., Frosch, C. A. (2001). Coparenting, family process, and family structure: Implications for preschoolers' externalizing behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 526-545.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Weldon, A. H., Cook, J. C., Davis, E. F., & Buckley, C. K. (2009). Coparenting behavior moderates longitudinal relations between effortful control and preschool children's externalizing behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50(6), 698–706. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2008.02009.x>
- Schoppe, S. J., Mangelsdorf, S. C., & Frosch, C. A. (2001). Coparenting, family process, and family structure: Implications for preschoolers' externalizing behaviour problems. *Journal of Family Psychology*, 15, 526–545.
<https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.3.526>

- Schoppe-Sullivan, S. J., & Mangelsdorf, S. C. (2013). Parent characteristics and early coparenting behavior at the transition to parenthood. *Social Development*, 22(2), 363-383. <https://doi.org/10.1111/sode.12014>
- Seligman, M. E. P. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 3-9). Oxford University Press.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim öğrenme ve öğretim, kuramdan uygulamaya* (27. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Sheedy, A., & Gambrel, L. E. (2019). Coparenting negotiation during the transition to parenthood: A qualitative study of couples' experiences as new parents. *The American Journal of Family Therapy*, 47(2), 67-86. <https://doi.org/10.1080/01926187.2019.1586593>
- Slee, P. T. (1995). Peer victimization and its relationship to depression among Australian primary school students. *Personality and Individual Differences*, 18, 57-62. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(94\)00114-8](https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)00114-8)
- Sobolewski, J. M., & King, V. (2005). The importance of the coparental relationship for nonresident fathers' ties to children. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1196-1212. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2005.00210.x>
- Söner, O. ve Yılmaz, O. (2020). Özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ve tükenmişlik düzeyleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 668-682.
- Söner, O., Gökçül, R., Gültekin, F., Yıldız, İ., Özmen, R. ve Kara, R. (2024). Kendi kendine öğrenme ustalığı: Özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve psikolojik iyi oluşunu iyileştiren yol. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 4(1), 63-81.
- Söner, O. & Kirkic, K. A. (2024). Young people's career roadmap: Demographic factors determining emotional and psychological well-being in secondary school. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 911-934.
- Şahin Acar, B. (2024). The role of parental maladaptive schemas and family alliance on child well-being. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ted Üniversitesi, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics. Pearson.
- Teubert, D. ve Pinquart, M. (2010). The association between coparenting and child adjustment: A meta-analysis. *Parenting*, 10(4), 286-307. <https://doi.org/10.1080/15295192.2010.492040>
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 25-52, 250-283.

<https://doi.org/10.2307/1166137>

- Tohumcu, H. Z. (2022). *Çocuklarda iyi oluş: anne baba tutumu ve bilinçli farkındalığın rolü*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Topuz, C. (2013). *Üniversite öğrencilerinde özgeciliğin öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Tümer, T. (2018). *9-11 yaş arası çocukların yaşam kalitesinin aile işlevselliği ve sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Tümkiye, S. (2011). Türk üniversite öğrencilerinde öznel iyi oluşu yordayan sosyodemografik değişkenler ve mizah tarzları. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 158- 170.
- Ünverdi, B. (2020). *First-time mothers' prenatal expectations about coparenting and their postnatal experiences*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- World Health Organization (2022). World mental health report: Transforming mental health for all. Geneva. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
- Weissman, S. H., & Cohen, R. S. (1985). The parenting alliance and adolescence. *Adolescent Psychiatry*, 12, 24–45.
- Yağlı, Ş. N. (2021). *The roles of coparenting and child routines on children's social emotional competence*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Özyeğin Üniversitesi, İstanbul.
- Yalçıntaş, Z. (2023). *Children's emotion regulation in family context: contributions of coparenting and parents' self-compassion*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Özyeğin Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK 2: BİRLİKTE EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ

EK 3: STİRLİNG ÇOCUKLAR İÇİN DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

EK 4: ETİK KURUL İZNİ

EK 5: MEB İZNİ

EK 6: VELİ ONAM FORMU



EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU**KİŞİSEL BİLGİ FORMU****Öğrencinizin Cinsiyeti:** ☐ Kız ☐ Erkek**Öğrenciye Yakınlığınız:** ☐ Anne ☐ Baba**Medeni Durumunuz:** ☐ Evli ☐ Ayrı**Eğitim Durumunuz:** ☐ İlkokul☐ Ortaokul☐ Lise☐ Lisans ve Üzeri**Sosyoekonomik Durumunuz:** ☐ Düşük☐ Orta☐ Yüksek

EK 2: BİRLİKTE EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ

DEĞERLİ ANNE/BABA, aşağıda, eşinizle birlikte çocuk yetiştirme süreçlerinize dair ifadeler yer almaktadır. Sizlerden beklenen bu ifadeleri okumanız ve eşinizle çocuk yetiştirme biçimlerinizi **en iyi karşılayan seçeneği** işaretlemenizdir.

1. Çocuğumuzu yetiştirme sürecinde eşimle benzer hedeflere sahibiz.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
2. Çocuğumuzu yetiştirme sürecinde eşimle fikirlerimiz örtüşür.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
3. Çocuğumuzla ilgili bir karar alınması gerektiğinde eşimle ortak hareket ederiz.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
4. Çocuğumuzun eğitimi, sağlığı gibi konularda eşimle birlikte karar veririz.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
5. Çocuğumuzun yemesi, içmesi, uyku düzeni gibi konularda eşimle benzer fikirlere sahibiz.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
6. Eşimle ben çocuğumuz için neyin iyi neyin kötü olduğu konusunda hemfikiriz.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
7. Çocuğumuzla ilgili konularda eşimle birbirimize bağırırız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
8. Çocuğumuza nasıl annelik/babalık yapacağımız konusunda eşimle çatışırız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
9. Çocuğumuzu nasıl yetiştireceğimiz konusunda eşimle zıtlaşırız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
10. Çocuğumuzla ilgili iş bölümü konusunda eşimle çatışırız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
11. Çocuğumuza karşı tutumlarımız konusunda eşimle anlaşmazlıklar yaşarız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
12. Birbirimizin anneliğine/babalığına müdahale ettiğimiz için eşimle ilişkimizde çatışma yaşarız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
13. Anne/babalık konusunda eşimle fikirlerimiz örtüşmediği için anlaşmazlık yaşarız.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
14. Eşim benim iyi bir anne/baba olduğumu söyler.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
15. Eşim benim anneliğimi/babalığımı beğenir.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
16. Eşim benim annelik/babalık becerilerimi takdir eder.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
17. Eşim benim iyi bir anne/baba olduğumu bana hissettirir.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
18. Eşim annelik/babalık konusunda harcadığım çabayı takdir eder.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
19. Eşim annelik/babalık sürecinde ona destek olduğumu söyler.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
20. Eşim çocuğumuzla ilgili aldığım kararlara saygı duyar.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
21. Eşim anneliğim/babalığım ile ilgili güzel sözler söyler.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun
22. Eşim başkalarının yanında benim iyi bir anne/baba olduğumu söyler.			
☐ Bize hiç uygun değil	☐ Bize biraz uygun	☐ Bize çoğunlukla uygun	☐ Bize tamamen uygun

EK 3: STIRLING ÇOCUKLAR İÇİN DUYGUSAL VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

Aşağıda son zamanlardaki duygu ve düşüncelerinize yönelik bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz.		Asla	Çok az	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1	Yaşamımda iyi şeyler olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4	Bazı şeyleri iyi yapabilirim.	1	2	3	4	5
7	Kendimi huzurlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
10	İnsanlarla iyi geçiniyorum.	1	2	3	4	5
12	Kendimi rahatlamış hissediyorum.	1	2	3	4	5

EK 4: ETİK KURUL İZNİ

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU
TOPLANTISI**

FR 3.8.2_01

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI

OTURUM TARİHİ
17.10.2023

OTURUM SAYISI
2023/38

KARAR NO: 1/f

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığının 02.10.2023 tarih ve 12812 sayılı 802233013 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Cansu KARADUMAN ŞERMET'in tez konusu önerisi konulu yazısı görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof.Dr. Figen AKÇA'nın danışmanlığını yürüttüğü 802233013 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Cansu KARADUMAN ŞERMET'in "Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Tutumları İle Çocuklarının İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi " isimli tez konusu önerisinin BUÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin 28/1 maddesi uyarınca uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Win
Win

EK 5- MEB UYGULAMA İZNİ



T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86896125-605.01-94486719
Konu : Cansu KARADUMAN ŞERMET'in
Araştırma İzni

16.01.2024

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığının Araştırma Uygulama İzinleri konulu 21/01/2020 tarih ve 1563890 (2020/2) sayılı Genelgesi.
b) Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 05.01.2024 tarih ve 144113 sayılı yazısı.

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık yüksek lisans programı öğrencilerinin Cansu KARADUMAN ŞERMET'in "Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Tutumları ile Çocukların İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması, ilgi (b) sayılı yazı ile Müdürlüğümüze bildirilmektedir.

İlimiz Nilüfer ilçesi Sayaral İlkokulu ve Hüsnü Züher İlkokulunda uygulanması planlanan çalışma, Müdürlüğümüzde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmalar okul/kurumlarımıza eğitim öğretim faaliyetleri aksamadan, araştırma formlarının aşk okul müdürliklerine görülebcek ve gönüllülük esası ile okul müdürliklerinin gözetim ve sorumluluğunda ilgi Genelgeç çerçevesinde uygulanması ayrıca araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması komisyonumuzda uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mustafa KORKMAZ
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR

Mustafa KAHYA
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres	: Hıncalan Mh. İlhan Cd. No:38 / Yeni Hükümet Konakı A Blok 16050Ömergazi/BURSA	Belge Doğrulama Adresi : https://www.narkive.gov.tr/meb-ehb
Telefon No	: (0224) 225 25 78	Belgi için: Fatih ALTIN
Faks	: 445 18 10	Uyruu : Bilgiysur İletimci
İnternet Adresi	: http://bursa.meb.gov.tr	
E-Posta	: arge16@meb.gov.tr	
Keş Adresi	: meb@hul1.kep.tr	

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.muh.gov.tr> adresinden 8ec9-be65-3d21-9228-a33c koda ile teyit edilebilir.

Ek 6: Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun ve sizin katılacağı bu çalışma, “Ebeveynlerin Birlikte Ebeveynlik Tutumları ile Çocuklarının İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adıyla, Kasım 2023- Haziran 2023 tarihleri arasında yapılacak bir yüksek lisans araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ebeveynlerin sergiledikleri birlikte ebeveynlik tutumları ile çocuklarının iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

Araştırma Uygulaması: Ölçek şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden ve sizlerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Cansu Karaduman Şermet

İletişim bilgileri :

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi ile birlikte yukarıda açıklanan araştırmaya katılmak istiyoruz. (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

...../...../.....

İsim-Soyisim :

İmza:

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı- Soyadı		Cansu Karaduman Şermet	
Bildiği Yabancı Diller		İngilizce	
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme		Kurum Adı
Lise	2004	2008	Bursa Cem Sultan Lisesi
Üniversite	2008	2013	Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü
Yüksek Lisans	2022	2024	Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Çalıştığı Kurum	Başlama - Ayrılma		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2013	2014	Özel Bursa Kültür Okulları
2.	2015	Halen	MEB
Üye Olduğu Bilimsel Ve Mesleki Kuruluşlar	Türk PDR Derneği		
Yayınlar	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Öğrencilerinin Müşavirlik Hizmetlerine Bakışı 25. Eğitim Bilimleri Kongresi Sözlü Bildiri Bildiri No: 0590		
Tarih: İmza: Ad-Soyad:	Cansu Karaduman Şermet		

